

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2021 оны 05 сарын 27 өдөр

Дугаар А/281

Сайншанд сум

Дорноговь аймгийн 2021-2025 оны стратеги төлөвлөгөөг батлах тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 29.2 дахь заалт, Төрийн албаны тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 1 дэх заалт, “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг хангах журам” батлах тухай Засгийн газрын 2020 оны 216 дугаар тогтоол, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 2020 оны 100 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Дорноговь аймгийн 2021-2025 оны стратеги төлөвлөгөөг баталсугай.
2. Аймгийн стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлыг аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Засаг даргын эрхлэх хүрээний хэрэгжүүлэгч агентлаг, сумдын Засаг дарга, түүний Тамгын газар, төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүдийн удирдлагуудад тус тус үүрэг болгосугай.
3. Стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга (Н.Хонгорзул)-д үүрэг болгосугай.

ЗАСАГ ДАРГА

О.БАТЖАРГАЛ

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ /2021-2025 ОН/

Төлөвлөгөөг баталсан:

Дорноговь аймгийн Засаг дарга
(албан тушаал)

Тэмдэг

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч

(гарын үсэг)

(огноо)

(О.Батжаргал)

.....

Төлөвлөгөө боловсруулсан:

**Дорноговь аймгийн Засаг
даргын Тамгын газрын дарга**
(албан тушаал)

Тэмдэг

Төсвийн шууд захирагч

(гарын үсэг)

(огноо)

/Н.Хонгорзул/

.....

АГУУЛГА

1. Нэг. Нийтлэг үндэслэл	3
2. Дорноговь аймгийн өнөөгийн байдал	4
3. Хоёр. Мандатын шинжилгээ	5
3. Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрүүд	13
4. Гурав. Алсын хараа	16
5. Дөрөв. Эрхэм зорилго	16
6. Тав. Орчны шинжилгээ /SWOT/	16
7. Зургаа. Стратегийн зорилго	26
8. Долоо. Стратегийн зорилгыг хэмжих шалгуур үзүүлэлт, суурь болон зорилтот түвшин, стратеги	28
9. Найм. Стратегийн зорилго ба салбар, нутаг дэвсгэрийн нэгж, байгууллагын бүтцийн уялдаа, зураглал	31
10. Ес. Стратегийн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшин	33
11. Арав. Хавсралт	50

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах үндэслэл:

Монгол Улс ирэх 30 жилийн хөгжлийн бодлогоо тодорхойлж, УИХ-ын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг, УИХ-ын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг, 24 дүгээр тогтоолоор “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг тус тус баталсан билээ.

Дээрх бодлогын баримт бичгүүдэд үндэслэн “Дорноговь аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”, “Дорноговь аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг боловсруулсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 216 дугаар тогтоолоор баталсан “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг хангах журам”-ын 2.1-т “*Стратеги төлөвлөгөө нь аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд туссан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд чиглэх*”, 2.2-т “*аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар нь тухайн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн стратеги төлөвлөгөөг дөрвөн жилийн хугацаатайгаар боловсруулан төсвийн ерөнхийлөн захирагчаар батлуулж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна*” гэж тус тус заасан.

Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2011 оны 26 дугаар тогтоолоор “Дорноговь аймгийн 2011-2021 оны хөгжлийн мастер төлөвлөгөө”-г батлуулан хэрэгжүүлж, 2021 онд хэрэгжилтийн хугацаа дуусгавар болж байгаа, Монгол Улсын болон орон нутгийн бодлогын баримт бичгүүд шинэчлэгдэн боловсруулагдсан, эрх зүйн орчин өөрчлөгдсөн зэрэг нь “Дорноговь аймгийн 2021-2024 оны стратеги төлөвлөгөө”-г боловсруулах хэрэгцээ шаардлагыг бий болгож байна.

Стратеги төлөвлөгөө боловсруулсан арга зүй:

Монгол Улсын Төрийн албаны тухай хууль, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль шинэчлэн найруулагдан, хүчин төгөлдөр мөрдөж эхэлсэнтэй холбогдуулан, Засгийн газрын 2020 оны 216 дугаар тогтоолоор баталсан “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг хангах журам”, ЗГХЭГ-ын даргын 2020 оны 100 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал”-ыг энэхүү төлөвлөгөөг боловсруулахад ашигласан болно.

Дорноговь аймаг нь БНХАУ-тай хиллэдэг, төмөр зам болон авто зам, дэд бүтэц хөгжсөн, хүн амын тоо өсч, өрсөлдөх чадвараараа сүүлийн жилүүдэд шат дараалан ахиж байгаа аймаг бөгөөд цаашид аж үйлдвэр, нефтийн үйлдвэрийн томоохон бүс нутаг болж, Монгол Улсын тэргүүлэгч аймаг болох эрхэм зорилгыг дэвшүүлж, 6 бодлогын хүрээнд 18 зорилго, 80 зорилт, 277 арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллахаар хүний нөөц, хөрөнгө санхүүгийн нөөцийг хамгийн оновчтой байдлаар тооцож, “Дорноговь аймгийн 2021-2024 оны стратеги төлөвлөгөөг боловсрууллаа.

Дорноговь аймгийн өнөөгийн байдал

Газар нутаг

Дорноговь аймаг нь 1931 онд байгуулагдсан. 109.5 мкв газар нутагтай, 14 сум, 65 баг, 71233 хүн амтай /2020 оны байдлаар/. Монгол орны зүүн өмнөд хэсэгт, Өмнөговь, Дундговь, Говьсүмбэр, Хэнтий, Сүхбаатар аймаг, БНХАУ-тай хил залган оршдог. Аймгийн төв Сайншанд сум нь улсын нийслэл Улаанбаатар хотоос 450 км-т оршдог. БНХАУ-тай 600 км-ээр хиллэдэг. Хойд, урд хоёр гүрнийг холбосон, төвийн бүсийн хөгжлийн гол тэнхлэг болсон төмөр зам дайран өнгөрдөг. Энэ замын дагуу тус аймгийн бүх сумын 42,8 хувь, хүн амын 61 хувь нь оршин сууж байна.

Эдийн засгийн байдал

Дорноговь аймаг нь төсвийн орлогоо бие даан бүрдүүлж, зарлагаас давсан орлогоо улсын төсөвт төвлөрүүлдэг цөөн тооны аймгийн нэг юм.

Аймгийн бизнесийн болон нийгмийн үр ашиг сүүлийн жилүүлд эрс сайжирч, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны байгууллагаас гаргадаг аймгуудын өрсөлдөх чадварын үзүүлэлтээр улсын хэмжээнд 2-т эрэмбэлэгдэж, стратегийн өндөр ач холбогдол бүхий, хөгжиж буй аймаг гэдгээ нотлон харууллаа.

Санхүү, төсөв, мөнгөний бодлогын уялдааг хангаж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн орчныг дэмжиж ажилласнаар барилга, аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэлт нэмэгдэн, дотоодын нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 407.2 тэрбум төгрөгт хүрч, нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 5.8 сая төгрөг болсон.

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлт 2020 онд 182328.3 сая төгрөгт хүрч, нийт аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэлтийн 39.6 хувийг уул уурхай, олборлох салбар, 54.3 хувийг боловсруулах салбар, 4 хувийг цахилгаан, хий, уур агааржуулалтын салбар, 2.1 хувийг усан хангамж, сувагжуулалтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчны дахин сэргээх салбар эзэлж байна.

Аймгийн хэмжээнд 2020 оны эцэст 2551.5 мянган толгой мал тоолуулсан нь тэмээ 45.4 мянган толгой, адуу 165.0 мянган толгой, үхэр 103.7 мянган толгой, хонь 1069.7 мянган толгой, ямаа 1167.7 мянган толгой байна.

Нийгмийн байдал

Дорноговь аймгийн нутаг дэвсгэрт Ерөнхий боловсролын сургууль 22, Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага 42, Соёлын төв 6, Соёл спортын төв 7, Спортын ордон 2, Нэгдсэн эмнэлэг 2, Сумын эрүүл мэндийн төв 13, Өрхийн эрүүл мэндийн төв 4, Уламжлалт анагаах ухаан, рашаан сувиллын төв 1 байна.

Сүүлийн жилүүдэд Иргэдийн хөгжлийн төв 8, Багийн хөгжлийн төв 5, явган хүний зам 7.8 км, дугуйн зам 6,5км, автозогсоол 15, автозамын шинэчлэлт, засвар 16.5 км, гэрлэн дохио 4 байршилд, гэрэлтүүлэг 395, гэрэлт цамхаг 24-ийг тус тус шинээр барьж байгуулан, төрийн бодлогыг иргэдэд хүргэж, аюулгүй амар тайван амьдрах боломжийг бүрдүүлсэн байна.

2016-2020 онуудад 1233 айлын орон сууцыг шинээр барьж, эмзэг бүлгийн болон хөгжлийн бэрхшээлэй, өндөр настануудад хямд өртөгөөр борлуулснаар аймгийн хүн амын 28,9 хувь нь орон сууцанд тохитой, ая тухтай амьдарч байна.

Дорноговь аймаг нь ирэх 4 жилд нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүдээ ахиулж, иргэдийн ая тухтай амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлсэн, үндэсний тэргүүлэгч аймаг болохоор зорилго дэвшүүлж энэхүү стратеги төлөвлөгөөг боловсруулсан болно.

ХОЁР. МАНДАТЫН ШИНЖИЛГЭЭ

Салбарын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа хуулийн тоо		151	
Үүнээс:	Тухайн салбарын хуулийн тоо	144	
	Нийтлэг мөрддөг хуулийн тоо	7	
<p>Ерөнхий чиг үүрэг 1: Төрийн удирдлагын манлайлалыг хэрэгжүүлэх, нутгийн захиргааны хүний нөөцийн бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, төрийн хяналт шалгалтын тогтолцоо, төрийн захиргааны хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх, холбогдсон харилцааг хэрэгжүүлэх, Гамшгаас хамгаалах хууль тогтоомж, төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх</p>			
<i>Үндсэн чиг үүрэг</i>	<i>Дэд чиг үүрэг</i>	<i>Хамтран хэрэгжүүлэх чиг үүрэг, оролцогчид</i>	
<p>ҮЧҮ-1. Чадахуйн зарчимд суурилсан мэргэшсэн тогтвортой, ёс зүйтэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний хүртээмж, үр нөлөөг дээшлүүлэх</p>	Төрийн байгууллагын хүний нөөцийн бүрдүүлэлтэд хяналт шинжилгээ хийх	ТАСЗ /Төрийн байгууллагууд/	
	Төрийн албан хаагчийн сургалт, нийгмийн баталгааг сайжруулах	Төрийн албанд ёс зүй, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлэх	Төрийн албанд ёс зүй, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлэх
	Төрийн албанд ёс зүй, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлэх	Төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулах, мэргэшүүлэх сургалтад хамруулах нөхцлийг бүрдүүлж сургалтын орчныг бий болгох	Төрийн байгууллагууд
	Орон нутагт дутагдалтай байгаа салбарын мэргэжлээр төрийн албанд шаардлагатай байгаа хүний нөөцийг бэлтгэх		Сумдын Засаг даргын Тамгын газар
			Агентлаг, сумд
<p>ҮЧҮ-2. Төрийн хяналт шалгалтын тогтолцоо, төрийн захиргааны хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг хэрэгжүүлэх</p>	Байгалийн нөөц баялгийг нөхөн сэргээх, байгаль орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах замаар хүрээлэн буй орчны аюулгүй байдлыг хангуулах, ашиглалтын нөөцийг бий болгох	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Байгаль орчны газар, Цагдаагийн газар, Онцгой байдлын газар	
	Нийгмийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг хангуулах замаар хүний аюулгүй байдлыг хангах		Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Эрүүл мэндийн газар, Нэгдсэн эмнэлэг
	Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг үндэсний болон олон улсын батлагдсан арга, аргачлалын дагуу чанарын өндөр түвшинд хийж, хэрэглэгчдийг үнэн зөв шинжилгээний үр дүнгээр хангах		Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Аж ахуй нэгж байгууллагууд
	Хилийн хорио цээрийн хяналтын чадавхийг бэхжүүлэх, гадаад худалдааг хөнгөвчилж, бизнесийн өсөлтөд дэмжлэг үзүүлэх		Гаалийн газар, Хил хамгаалах газар, Авто тээврийн газар
	Цацраг идэвхт ашигт малтмал болон цацрагийн үүсгүүр хэрэглэгч байгууллага, аж ахуйн нэгжийн цөмийн болон цацрагийн аюулгүй байдлыг хангуулах, хүн ам, нийгэм, байгаль орчныг ионжуулагч цацрагийн сөрөг нөлөөллөөс хамгаалах, цацрагийн болзошгүй аюулаас урьдчилан сэргийлэх		Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газар, Онцгой байдлын газар, Аж ахуй нэгж байгууллагууд
	Аюулгүй орчинд хөдөлмөрлөх, үйлдвэрлэлийн осол гэмтэл, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, хөдөлмөр эрхлэлт болон даатгуулагчдын нийгмийн баталгааг хангуулах		Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газар, Онцгой байдлын газар, Аж ахуй нэгж байгууллагууд
	Барилга байгууламж, техник, технологи, тоног төхөөрөмж, барилгын материал, зураг төсөл, угсралт, ашиглалтын аюулгүй		Цагдаагийн газар, Аж ахуй нэгж байгууллагууд

	ажиллагааг сайжруулах замаар нийтийн аюулгүй байдлыг хангуулах	
	Иргэнийг сурч боловсрох тэгш боломж чанартай боловсрол эзэмших нөхцлийг хангуулж, сочлын өвийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар, Аж ахуй нэгж байгууллагууд
ҮЧҮ-3. Гамшгаас хамгаалах хууль тогтоомж, төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах	Гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, аврах хор уршгийг арилгах, хойшлуулашгүй сэргээн босгох үйл ажиллагааг түргэн шуурхай явуулах	АОК, СОК, Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, Аж ахуй, нэгж, хуулийн этгээд, иргэн
	Гамшгаас хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэхдээ хүн ам, барилга байгууламж, үйлдвэрлэлийн нягтрал байршил, байгаль цаг уурын нөхцөл, үйлдвэрлэл технологийн онцлог, гамшгийн бодит аюулын зэрэглэлийг харгалзан үзэх	АОК, СОК, Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, Аж ахуй, нэгж, хуулийн этгээд, иргэн
	Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг хангах арга хэмжээг иж бүрнээр хэрэгжүүлэх	АОК, СОК, Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, Аж ахуй, нэгж, хуулийн этгээд, иргэн
<u>Ерөнхий чиг үүрэг 2:</u> Нутгийн захиргааны байгууллагуудын эрх зүйн шийдвэрийн хууль зүйн үндэслэлийг хангуулах, хууль, эрх зүйн зөвлөгөө, хууль тогтоомжийн системчлэл, эрх зүйн сургалт, сурталчилгаа хийх, иргэдэд хууль тогтоомжийн лавлагаагаар үйлчлэх, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажлыг аймгийн хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулах, улсын бүртгэлийг хөтлөх, төрийн архивын үйл ажиллагааг эрхлэх, байгууллагуудын архивын ажлыг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх		
ҮЧҮ-4. Нутгийн захиргааны байгууллагуудын эрх зүйн шийдвэрийн хууль зүйн үндэслэлийг хангуулах, эрх зүйн сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах, төрийн архивын үйл ажиллагааг эрхлэх, байгууллагуудын архивын ажлыг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн бүртгэл лавлагааны сан бүрдүүлж, баяжуулах, түүгээр иргэн, хуулийн этгээдэд үйлчлэх, эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийн хууль зүйн үндэслэлд хяналт тавих	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба, Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар Сумдын Засаг даргын Тамгын газар
	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сурталчлах, бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулах, Хууль тогтоомж, бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилт, иргэний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалахад мэргэжил арга зүйн туслалцаа үзүүлэх	Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг Төрийн бусад байгууллагууд
	Хууль тогтоомж, архив, албан хэрэг хөтлөлтийн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хяналт шалгалт хийх, нутгийн захиргааны байгууллагуудыг арга зүйн удирдлагаар хангах, нэгжийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба, Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар Сумдын Засаг даргын Тамгын газар Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг Төрийн бусад байгууллагууд
ҮЧҮ-5. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиг үүргийг хуульд	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэг гарсан шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох, арилгуулах, хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах, гэрч, хохирогчийг хамгаалах	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Прокурорын газар Цагдаагийн газар
	Зөрчлийн талаарх гомдол, мэдээллийг хүлээн авах, бүртгэх, шалгаж шийдвэрлэх, Замын хөдөлгөөний аюулгүй	Тагнуулын хэлтэс Бүх шатны Засаг дарга, түүний Тамгын газар

заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлэх	байдал, насанд хүрээгүй хүнийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, гудамж, талбай болон нийтийн эзэмшлийн бусад газарт эргүүл хийх, байнгын болон түр ажиллагаатай хянаж-нэвтрүүлэх цэг ажиллуулах дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг, бусад арга, техник хэрэгсэл ашиглан хяналт тавих	Төрийн болон төрийн бус байгууллагууд Иргэд
	Нийтийн эмх замбараагүй байдал үүссэн, онц байдал зарласан үед дэг журам сахиулах, жагсаал, цуглааныг албадан тараах ажиллагааг гүйцэтгэх, гамшиг, аюулт үзэгдэл, үүссэн үед хорио цээрийн дэглэмийг сахиулах, байгаль экологийн тэнцвэрт байдалд шууд хохирол учруулах эрсдэлтэй болон гэмт халдлагад өртөж болзошгүй объект, ачаа тээшийг түр хугацаагаар хамгаалах	
	Төрийн тусгай хамгаалалтыг гүйцэтгэх, нийтийг хамарсан арга хэмжээ, жагсаал, цуглааны үеийн хамгаалалт хийх зэрэг арга хэмжээ авах	
ҮЧҮ-6. Хууль хяналтын тусгай чиг үүргийн байгууллагуудын харилцан уялдаа холбоог хангаж ажиллах, үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлж, харилцан хамтран ажиллах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх	Эрүү, иргэн, захиргааны болон бусад хэрэг маргааныг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны нотлох баримтыг илрүүлэн бэхжүүлж, шинжилгээ хийж, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй дүгнэлт гаргах	Шүүхийн шинжилгээний алба, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар
	Эрүү, иргэн, захиргааны зөрчлийн хэргийн талаарх шүүхийн шийдвэрийн биелэлтийг зохион байгуулах	
ҮЧҮ-7. Улсын Бүртгэлийн ангилалыг тогтоох, бүртгэлийн үнэн зөв байдлыг хангах, төрийн үйлчилгээг түргэн шуурхай авах нөхцөлийг бүрдүүлэх, түүнчлэн улсын бүртгэлийн үйл ажиллагааны зарчим, төрөл, мэдээллийн нэгдсэн сан, улсын бүртгэлийг хөтлөхтэй холбогдсон чиг үүргийг хэрэгжүүлэх	Иргэний улсын бүртгэл хөтлөх болон түүнтэй холбогдох харилцааг зохицуулах	Улсын бүртгэлийн хэлтэс Иргэний бүртгэлийн тасаг 14 сумын улсын бүртгэгч
	Эд хөрөнгө өмчлөх эрх болон түүнтэй холбоотой эд хөрөнгийн бусад эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулах	Улсын бүртгэлийн хэлтэс Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тасаг Замын-Үүд сумын улсын бүртгэгч
	Хуулийн этгээдийг шинээр үүсгэн байгуулах, татан буулгасныг болон түүний мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлтийг улсын бүртгэлд бүртгэх, иргэн, хуулийн этгээд болон эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд лавлагаа олгох, хуулийн этгээдийн улсын бүртгэл хөтлөхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулах	Улсын бүртгэлийн хэлтэс Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэгч
<u>Ерөнхий чиг үүрэг 3:</u> Аймгийн төсвийн төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, гүйцэтгэлийг зохион байгуулах, нягтлан бодох бүртгэл, орон нутгийн өмчийн бодлого зохицуулалтаар хангах, төсөв санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, төсвийн ил тод байдлыг хангах зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэх		
ҮЧҮ-8. Аймгийн төсвийн төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, хуваарилалт, төсвийн зарлага санхүүжилтийг гүйцэтгэх, орон нутгийн өмчийн бодлогын хэрэгжүүлэх, орон нутгийн төсвийн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн	Төсөв санхүүгийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг орон нутагт зохион байгуулах	Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар Сумын Засаг даргын Тамгын газар Орон нутгийн өмчийн газар Татварын хэлтэс
	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн төсөл, тодотголыг боловсруулах, батлуулах, төсвийн гүйцэтгэлийг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, ил тод байдлыг хангах ажлыг зохион байгуулах	
	Аймгийн төсвийн байгууллагын төсвийн	

тайланг хүлээн авах, нэгтгэх, төсөв санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж төсвийн ил тод байдлыг хангах.	орлого, зарцуулалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавих	Санхүүгийн хяналт аудитын алба Бүх шатны төсвийн шууд захирагч, санхүүгийн ажилтнууд
	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хадгалалт, хамгаалалт, төсвийн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн нягтлан бодох бүртгэлд хяналт тавьж, мэргэжил арга зүйгээр хангах	
Ерөнхий чиг үүрэг 4: Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, аялал жуулчлал, дэд бүтэц, хот байгуулалт, газрын харилцаа, байгаль орчны тэнцвэрт байдлыг хадгалах, нөхөн сэргээх, ашигт малтмал, газрын тос, цөмийн энергийг зүй зохистой эрэх, хайх олборлох, үйлдвэрлэх, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөрөнгө оруулалт, орон нутгийн өмчийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх зэрэг асуудлаар аймгийн хэмжээнд баримтлах бодлого, хөтөлбөр, төсөл боловсруулах, хэрэгжилтийг зохицуулах чиг үүрэг хэрэгжүүлэх		
ҮЧҮ-9. Барилга, хот байгуулалт, барилгын материалын үйлдвэрлэл, орон сууцны чиглэлээр гарсан төр засгийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, орон нутгийн төрийн бодлого боловсруулах	Барилга, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн салбарын болон орон нутгийн бодлого, хөтөлбөр, төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс, штаб Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төрийн бусад байгууллагууд
	Орон сууцны чиглэлээр гарсан төр засгийн болон орон нутгийн бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	
	Хот байгуулалтын салбарын болон орон нутгийн бодлого, хөтөлбөр, төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	
ҮЧҮ-10. Газрын харилцааны чиглэлээр гарсан төр засгийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, орон нутгийн бодлого боловсруулах	Газрын харилцааны салбарын хууль тогтоомж, бодлого, хөтөлбөр, төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс, штаб, Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төрийн бусад байгууллагууд
	Геодези, зураг зүйн салбарын хууль тогтоомж, бодлого, хөтөлбөр, төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	
ҮЧҮ-11. Дэд бүтцийн салбарыг бодлогоор хөгжүүлэх үйл ажиллагааг холбогдох хуулийн хүрээнд зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллах	Зам, тээврийн сүлжээг байгуулж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх	Аймгийн ЗДТГ сумдын ЗДТГ Салбарын байгууллагууд Тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж байгууллага
	Эрчим хүчний хангамжийг нэмэгдүүлэх	
	Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж, ашиглалтын дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэх	
ҮЧҮ-12. Хөдөө аж ахуйн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хяналт шалгалт хийх, нутгийн захиргааны байгууллагуудыг арга зүйн удирдлагаар хангах, нэгжийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулж	Мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээний салбарыг хөгжүүлэх	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар Мал эмнэлгийн газар Мэргэжлийн хяналтын газар Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг Төрийн бусад байгууллагууд
	Хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрийг сурталчлах, сургалт зохион байгуулах, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, дүн шинжилгээ хийх	
	Хөдөө аж ахуйн бодлого, төлөвлөлтийг боловсруулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих /малын эрүүл мэнд, үржил селекц, бэлчээр ашиглалт, хадлан тэжээл, усан хангамж, газар тариалан, туслах аж ахуй гэх мэт/	
	Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн зорь, хүлэмж, үр, суулгац, усан хангамжийг сайжруулах арга хэмжээ төлөвлөж хэрэгжүүлэх	
	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг боловсруулах, хэрэгжилтийг хангах	

	Аймгийн хөдөө аж ахуйн салбарын дэд хөтөлбөрүүдийн биелэлтийг ханган ажиллах, тайланг гаргаж мэдээлэх	
ҮЧҮ-13. Жижиг, дунд үйлдвэрийн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хяналт шалгалт хийх, нутгийн захиргааны байгууллагуудыг арга зүйн удирдлагаар хангах, нэгжийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах	Хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрийг сурталчлах, сургалт зохион байгуулах, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, дүн шинжилгээ хийх	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, Иргэд Төрийн бус байгууллагууд
	Өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлэхэд хяналт тавих	
	Жижиг бизнесийг дэмжих талаар төрийн бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах, хяналт тавих	
	Хоршоо, ахуйн үйлчилгээний хөгжлийг дэмжин ажиллах, сурталчлах, сургалт, зөвлөгөө зохион байгуулах, арга зүйгээр хангах	
	Гадаад, дотоодын төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, үр дүнг тооцох	
ҮЧҮ-14. Хүнс, худалдаа, үйлчилгээний талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хяналт шалгалт хийх, нутгийн захиргааны байгууллагуудыг арга зүйн удирдлагаар хангах, нэгжийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах	Хууль тогтоомж, бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, мэргэжлийн арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг Төрийн бус байгууллагууд Иргэд
	Хүн амын хүнсний хангамжийг сайжруулах, үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, үйлчилгээний чанарыг сайжруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулж, хэрэгжилтэд хяналт тавих	
	Хүнсний аюулгүй байдлыг хангах бодлого, төлөвлөлтийг боловсруулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих	
	Худалдаа, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, орчин, нөхцөлийг сайжруулах талаар төрийн бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлэх арга хэмжээг боловсруулах, хэрэгжилтийг хангуулах, хяналт тавих	
	Хүн амын хүнс, өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний хангамжийг сайжруулах, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн чадавхийг дээшлүүлэхэд чиглэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулах, сурталчилах, хяналт тавих	
	Худалдаа, үйлчилгээ эрхлэгчдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих	
	Төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулах, хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх	
ҮЧҮ-15. Байгаль орчны тэнцвэрт байдлыг хадгалах, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хяналт шалгалт хийх, нутгийн захиргааны байгууллагуудыг арга зүйн удирдлагаар хангах, нэгжийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах	Хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, цөлжилттэй тэмцэх, байгалийн баялгийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, нөхөн сэргээх талаарх хууль тогтоомж, түүний хэрэгжилтийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлэх	Аймгийн ИТХ-ын ажлын алба, Аймгийн ЗДТГ-ын хэлтэс Сумдын ЗДТГ Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг Төрийн бус байгууллагууд
	Байгаль орчинд ээлтэй аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, аялал жуулчлалын байгууллага, аж ахуйн нэгжийн менежментийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулах, аялал жуулчлалын мэдээллийг нэгтгэж дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлж, хэрэглэгчийг мэдээллээр хангах, гадаад сурталчилгаа, маркетингийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах	

	Усны нөөцийг бохирдол, хомсдлоос хамгаалах, зохистой ашиглах, хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн ундны усаар хангах нөхцлийг бүрдүүлэх	
ҮЧҮ-16. Ашигт малтмал, газрын тосыг зүй зохистой эрэх, хайх олборлох, үйлдвэрлэх, уул уурхайн салбарын чиглэлээр гарсан төр засгийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, биелэлтэнд хяналт тавих	Ашигт малтмал, газрын тосыг эрэх, хайх, олборлох, үйлдвэрлэх чиглэлээр гарсан бодлого зорилтын хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулалтаар хангаж аж ахуйн нэгж байгууллагатай хамтарч ажиллах	Аймгийн ЗДТГ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
ҮЧҮ-17. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг боловсруулах баяжуулах замаар эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх хүнд үйлдвэрийн салбарыг хөгжүүлэх чиглэлээр гарсан төр засгийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, биелэлтэнд хяналт тавих	Байгаль орчинд сөрөг нөлөө багатай нэмүү өртөг шингээсэн ашигт малтмалын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагыг дэмжих	Аймгийн ЗДТГ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
Ерөнхий чиг үүрэг-5: Нутаг дэвсгэрийн цэцэрлэг, сургуульд удирдлагын болон мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх, боловсролын байгууллагын удирдах ажилтан, багш, иргэнд боловсрол, мэргэжил эзэмших, мэргэшлээ дээшлүүлэх судалгаа, шинжилгээ эрхлэхэд нь туслах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх		
ҮЧҮ-18. Нутаг дэвсгэрийн цэцэрлэг, сургуульд удирдлагын болон мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх, боловсролын байгууллагын удирдах ажилтан, багш, иргэнд боловсрол, мэргэжил эзэмших, мэргэшлээ дээшлүүлэх судалгаа, шинжилгээ эрхлэхэд нь туслах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх	Сургуулийн өмнөх боловсрол, бага дунд боловсролын сургуульд бэлтгэгдсэн байдлыг хангаж, сургалтын ээлтэй орчин бүрдүүлж чанарыг сайжруулан, тэгш хамруулж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх Мэргэжлийн болон, их дээд боловсролын мэргэжилтэн бэлтгэх тогтолцоог сайжруулж, төгсөгчдийг орон нутагт мэргэжлээрээ ажиллах хөшүүргийг оновчтой болгох	Боловсрол соёл, урлагийн газар /СӨБ, ЕБС/ Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв Их дээд сургуулийн удирдлага багш ажилчид, эцэг эх, асран хамгаалагч Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
ҮЧҮ-19. Төрөөс баримтлах соёлын бодлого болон салбарын бусад холбогдох хууль тогтоомж, стандартын хэрэгжилтийг хангах, хүн амд үндэсний нэгдмэл үнэт зүйлийг төлөвшүүлэх, соён гэгээрүүлэх, соёл урлагийн боловсрол олгох, соёлын өвийг хадгалж, хамгаалах, түгээн дэлгэрүүлэх, соёлын олон талт үйлчилгээ үзүүлэх	Соёл урлагийн байгууллагуудын стандарт шаардагад нийцсэн барилга байгууламжийн тоог нэмэгдүүлж, тогтвортой хөгжлийн зорилтыг хангаж, цахим соёлын үйлчилгээг нэвтрүүлж, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын биет болон биет бус өвийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулж, өвлөн уламжлуулж түгээн дэлгэрүүлэх	Аймгийн ЗДТГ Боловсрол, соёл урлагийн газар Сумдын Соёлын төв, Иргэд
ҮЧҮ-20. Төрөөс биеийн тамир, спортын талаар баримтлах бодлого болон холбогдох хууль тогтоомж, стандартын хэрэгжилтийг ханган, биеийн тамир, спортыг хүн амын амьдралын хэв маяг, эрүүл аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг, амьдралын чанарыг	Иргэдэд үйлчлэх спортын зориулалтын стандарт талбайн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, спортоор хичээллэх орчныг сайжруулж, спортын төрөл, шигшээ багийн тоог нэмэгдүүлж, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг ахиулж, спортын холбоодыг дэмжих	Аймгийн ЗДТГ Эрүүл мэндийн газар Спортын холбоо, клубүүд, тамирчид, иргэд

дээшлүүлэх хэрэглүүр болгох, тамирчдын амжилтыг улс, тив, дэлхий, олимпын түвшинд хүргэх		
ҮЧҮ-21. Хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэдний эрэлт, хэрэгцээнд тулгуурлан аливаа өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, нотолгоонд суурилсан оношилгоо, эмчилгээний шинэ технологийг нэвтрүүлэх, эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилтийн зохистой тогтолцоог бүрдүүлэх замаар тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан монгол хүний дундаж наслалтыг уртасгах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ	Лавлагаа шатлалын Нэгдсэн эмнэлгүүд болон сум, өрхийн анхан шатны эрүүл мэндийн төвүүд, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг салбарын бодлого, зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлыг удирдан зохион байгуулах, хяналт тавих, тайлагнах, Эм эргэлтийн сан, Эмийн сан, эм ханган нийлүүлэх төвүүдийн үйл ажиллагааг салбарын бодлого, зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлыг удирдан зохион байгуулах, хяналт тавих, тайлагнах	Эрүүл мэндийн газар 2 нэгдсэн эмнэлэг Сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүд Уламжлалт анагаах ухаан рашаан сувилалын төв Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагууд /үүдэн болон ортой эмнэлэг/ Эм ханган нийлүүлэх төв, Эм эргэлтийн сан, Эмийн сан Ариутгал халдваргүйтгэлийн газар АШУҮИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургууль
ҮЧҮ-22. Аймгийн хэмжээнд хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, нийгмийн халамжийн бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, төрийн үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүргийн хүрээнд үйл ажиллагааг зохион байгуулж тайлагнан ажиллах	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг бууруулан, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт хүргэж, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг тогтмол нэмэгдүүлж, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг цахим системд үе шаттай шилжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ Сумдын ЗДТГ Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар Аж ахуй нэгж байгууллагууд Иргэд
ҮЧҮ-23. Нийгмийн даатгалын төрөл, хэлбэр, хамрах хүрээг тогтоож, нийгмийн даатгалд даатгуулж шимтгэл төлөх, нийгмийн даатгалын санг бүрдүүлэх, зарцуулах болох нийгмийн даатгалын байгууллага, нийгмийн даатгалын байцаагчийн үйл ажиллалгааны эрх зүйн үндсийг тодорхойлж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулах	Нийгмийн даатгалын шинэчлэлийг хэрэгжүүлж, үйл ажиллагааг үе шаттай цахимжуулж, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод шуурхай хүртээмжтэй болгох	Аймгийн ЗДТГ Сумдын ЗДТГ Нийгмийн даатгалын хэлтэс Аж ахуй нэгж байгууллагууд Иргэд
ҮЧҮ-24. Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжил хамгааллын бодлого, стратегийн хэрэгжилтийг хангах асуудлыг холбогдох хуулийн хүрээнд зөв зохистой удирдах, Гэр бүлийн тогтвортой байдлыг ханган, амьдралын чанарыг сайжруулахад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хүүхэд, залуучуудын хөгжил, хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудад ээлтэй орчинг бүрдүүлж, гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангаж, залуучуудын оролцоог сайжруулж, хүүхэд хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ Сумдын ЗДТГ Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар Аж ахуй нэгж байгууллагууд Иргэд

Ерөнхий чиг үүрэг 6: Батлан хамгаалах бодлого, төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх, орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлж нэгдсэн удирдлага, төлөвлөлт бүхий дайчилгааны тогтолцоог бэхжүүлэх

ҮЧҮ-25. Батлан хамгаалах бодлого, төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх	Батлан хамгаалахын хууль тогтоомж, эрх зүйн баримт бичгүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах	Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Орон нутгийн батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлж, бэхжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Батлан хамгаалах бодлого, стратегийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааг орон нутагт хэрэгжүүлэх, зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Цэргийн алба хаах тогтолцооны хэрэгжилтийг хангах, үйл ажиллагааг хууль тогтоожмийн дагуу явуулахад дэмжлэг үзүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Иргэдийг эх орноо батлан хамгаалахад сургаж бэлтгэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Орон нутгийн хамгаалалт, дайчилгааны арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Батлан хамгаалах чадавхийг бэхжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Цэргийн зориулалттай химийн хорт болон аюултай бодистой холбогдох үйл ажиллагааг зохицуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
	Иргэний эрүүл мэндийг хамгаалах, иргэнд эх оронч үзэл, хүмүүжлийг төлөвшүүлэх талаар холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд Боловсрол, соёл урлагийн газар
	Цэргийн алба хаагч, түүний гэр бүл, бэлтгэл болон чөлөөнд байгаа офицер, ахлагчийн нийгмийн хамгааллын асуудлыг шийдвэрлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
Батлан хамгаалах материаллаг нөөцийн хэмжээ, байршлыг тогтоох, түүнийг бүрдүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд	

		Батлан хамгаалахад зайлшгүй шаардагдах нөөцийг бүрдүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
ҮЧҮ-26. Орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлж бэхжүүлэх		Орон нутгийн хамгаалалтыг төлөвлөх, зохион байгуулах, хэрэгжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ Төрийн цэргийн байгууллагууд
		Орон нутгийн хамгаалалтыг төлөвлөн хэрэгжүүлэхэд төрийн захиргааны төв байгууллагын удирдлага, аймгийн Засаг даргыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах	Зэвсэгт хүчний жанжин штаб
		Аймгийн хэмжээнд орон нутгийн хамгаалалтын бэлтгэлийг хангах, зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/
		Орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжийг томилгоожуулах, үүрэг гүйцэтгүүлэхээр бэлтгэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Орон нутгийн хамгаалалтын онц болон дайны байдлын үеийн үндсэн арга хэмжээг зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Орон нутгийн хамгаалалтын сургалтыг төлөвлөх, зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/
		Аймаг, сумдын ЗДТГ-ын дарга нарын цугларалтыг зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/
		Орон нутгийн хамгаалалтын нөөцийг бүрдүүлэх, даалгаваржуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
	ҮЧҮ-27. Нэгдсэн төлөвлөлт дайчилгааны бэхжүүлэх удирдлага, бүхий тогтолцоог		Дайчилгааны төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжилтийг зохион байгуулах бэлтгэлийг хангах
		Улсын болон цэргийн дайчилгааны нөөцийг бүрдүүлэх журам, тэдгээрийн хэмжээ, байршлыг тогтоох	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Дайчилгааны бэлтгэлийг хангах, нөөцийг бүрдүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүн, тэдгээрийг дайчлах журмыг тогтоож, хэрэгжүүлэх бэлтгэлийг хангах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Сумдын дайчилгааны даалгаврыг тогтоох, хэрэгжилтэд хяналт тавих	Сумдын ЗДТГ
		Дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүний сургалт, цугларалтыг зохион байгуулах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Нутгийн захиргааны байгууллагыг дайны байдлын үеийн бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаанд шилжүүлэх бэлтгэлийг хангах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Дайчилгааны төлөвлөгөөний дагуу дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүн, дайчилгааны нөөцийг дайчлан татаж Зэвсэгт хүчинд шилжүүлэх	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/ Сумдын ЗДТГ
		Дайчилгааны арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэхэд нь төрийн захиргааны төв байгууллага, аймгийн Засаг даргыг мэргэжлийн удирдлагаар хангах	Аймгийн ЗДТГ /Цэргийн штаб/

Хууль тогтоомж, тогтоол, шийдвэрүүд

Нэг.Нийтлэг мөрдөх хууль тогтоомж

№	Монгол улсын хуулиуд	Батлагдсан он
1	Монгол Улсын Үндсэн хууль	1992
2	Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай	2020
3	Хөдөлмөрийн тухай хууль	1999
4	Төрийн албаны тухай хууль	2017
5	Төсвийн тухай хууль	2011
6	Захиргааны ерөнхий хууль	2015
7	Татварын ерөнхий хууль	2019

Хоёр:Салбарын хууль тогтоомж

№	Монгол улсын хуулиуд	Батлагдсан он
Нэг. Төрийн удирдлага		
1	Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай	1995
2	Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль	2003
3	Улсын нөөцийн тухай хууль	2007
4	Цахим гарын үсгийн тухай хууль	2017
5	Гамшгаас хамгаалах тухай	2017
Хоёр. Хууль, эрхзүйн салбар		
6	Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай	2000
7	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль	2020
8	Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай	2019
9	Авлигын эсрэг хууль	2006
10	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай	2015
11	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай	2003
12	Монгол Улсын хилийн тухай хууль	2016
13	Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай	2010
14	Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль	2018
15	Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль	2012
16	Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хууль	2001
17	Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль	2017
18	Зөрчлийн тухай	2017
19	Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилэн сэргийлэх тухай	2004
20	Нотариатын тухай хууль	2011
21	Төрийн бус байгууллагын тухай хууль	1997
22	Оюуны өмчийн тухай	2020
23	Өмгөөллийн тухай хууль	2019
24	Өрсөлдөөний тухай хууль	2010
25	Прокурорын тухай хууль	2017
26	Харьяатын тухай хууль	1995
27	Цагдаагийн албаны тухай хууль	2017
28	Эрүүгийн хууль	2015
29	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай	2017
30	Зөрчлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай	2017
31	Тамхины хяналтын тухай	2005
32	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль	2017
33	Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль	2009
34	Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хууль	2018
35	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай	2018
36	Иргэний хууль	2002
37	Иргэний улсын бүртгэлийн тухай	2018
38	Гэрч, хохирогчийг хамгаалах тухай	2013
39	Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хууль	2019
Гурав. Төсөв, санхүү өмчийн бодлого		
40	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль	2015

41	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль	1996
42	Татварын багц хуулиуд	2019
43	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль	2005
44	Төрийн аудитын тухай	2020
45	Шилэн дансны тухай	2014
46	Статистикийн тухай хууль	1997
Дөрөв. Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого		
47	Барилгын тухай хууль	2016
48	Газрын тухай хууль	2002
49	Геодези, зураг зүйн тухай хууль	1997
50	Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль	2002
51	Орон сууц хувьчлах тухай хууль	1996
52	Орон сууцны тухай хууль	1999
53	Хот байгуулалтын тухай хууль	2008
54	Хот суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хууль	2015
55	Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль	1993
56	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль	2020
57	Хаягжуулалтын тухай хууль	2013
58	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль	2001
59	Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль	2000
60	Малын генетик нөөцийн тухай хууль	2017
61	Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хууль	2017
62	Органик хүнсний тухай хууль	2016
63	Баяжуулсан хүнсний тухай хууль	2018
64	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль	2012
65	Хүнсний тухай хууль	2012
66	Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль	2017
67	Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хууль	2019
68	Монгол улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль	2002
69	Ойн тухай хууль	2012
70	Шуудангийн тухай хууль	2003
71	Эрчим хүчний тухай хууль	2001
72	Эрчим хүч хэмнэлтийн тухай хууль	2015
73	Сэргээгдэх эрчим хүчний тухай хууль	2007
74	Харилцаа холбооны тухай хууль	2001
75	Авто замын тухай хууль	2005
76	Автотээрийн тухай хууль	1999
77	Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хууль	2011
78	Төмөр замын тээврийн тухай хууль	2007
79	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүсийн тухай хууль	1997
80	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль	1994
81	Ургамал хамгааллын тухай хууль	2007
82	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль	2012
83	Ус цаг уур, орчны шинжилгээний тухай хууль	1997
84	Усны тухай хууль	2012
85	Хог хаягдалын тухай хууль	2017
86	Агаарын тухай хууль	2012
87	Амьтны тухай хууль	2012
88	Ашигт малтмалын тухай хууль	2006
89	Аялал жуулчлалын тухай хууль	2000
90	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль	1995
91	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль	2012
92	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль	2012
93	Газрын тосны тухай хууль	2014
94	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хууль	2014
95	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль	2012
96	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль	2006
Тав. Нийгмийн бодлого		
97	Боловсролын тухай хууль	2002

98	Багш нарын хөгжлийн дэмжих тухай хууль	2018
99	Бага дунд боловсролын тухай	2002
100	Монгол хэлний тухай хууль	2015
101	Музейн тухай хууль	2021
102	Номын сангийн тухай хууль	2014
103	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль	2014
104	Соёлын тухай хууль	1996
105	Үндэсний баяр наадмын тухай хууль	2003
106	Шинжлэх ухаан, технологийн тухай хууль	2006
107	Инновацийн тухай хууль	2012
108	Оюуны өмчийн тухай хууль	2020
109	Сургуулийн өмнөх боловсролын тухай хууль	2008
110	Нийгмийн даатгалын сангаас олгох ажилгүйдлийн тэтгэмжийн тухай хууль	1994
111	Нийгмийн даатгалын тухай хууль	1994
112	Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль	1994
113	Нийгмийн даатгалын сангаас олгох ажилгүйдлийн тэтгэмжийн тухай хууль	1994
114	Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хууль	1994
115	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хууль	1999
116	Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлүүлэх тухай хууль	2017
117	Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль	1994
118	Тэтгэмжийн доод хэмжээний тухай хууль	2002
119	Гэр бүлийн тухай хууль	1999
120	Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай	2016
121	Жендерийн тэгш байдлын тухай	2011
122	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль	2016
123	Нийгмийн халамжийн тухай хууль	2012
124	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хууль	2011
125	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль	2008
126	Ахмад настны тухай хууль	2017
127	Олон хүүхэд төрүүлж өсгөсөн эхийг урамшуулах тухай хууль	2010
128	Эх олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх, эцэгт тэтгэмж олгох тухай хууль	2017
129	Алдар цолтой ахмад настанд төрөөс нэмэгдэл олгох тухай хууль	2017
130	Эрүүл ахуйн тухай хууль	2016
131	Эрүүл мэндийн тухай хууль	2011
132	Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль	2015
Зургаа. Батлан хамгаалах		
133	Монгол улсын батлан хамгаалах тухай	2016
134	Цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хууль	2016
135	Цэргийн албаны тухай хууль	2016
136	Зэвсэгт хүчний тухай хууль	2016

ГУРАВ. АЛСЫН ХАРАА

Хүн амын оршин суух, хөгжих таатай нөхцөлийг хангасан, экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалсан, ухаалаг, тогтвортой засаглалыг бэхжүүлсэн, эдийн засаг, нийгмийн хувьд бие даасан Монгол Улсын хөгжлийн тулгуур аймаг болно.

ДӨРӨВ. ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Иргэдийн амар тайван аюулгүй амьдрах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, ажилгүйдэл, ядуурлын түвшинг бууруулан, байгаль орчинд ээлтэй ногоон хөгжлийг цогцлоон, төрийн үйлчилгээний ил тод, нээлттэй, хариуцлагатай байдлыг төгөлдөршүүлж, нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүд өссөн, үндэсний тэргүүлэгч аймаг болно.

ТАВ. ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭ

<p>Зорилт 1.1 “Ковид-19” халдварт цар тахлаас урьдчилан сэргийлэн, эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлж, төсөв санхүүг оновчтой зохион байгуулан, бэлэн байдлыг тогтмолжуулна.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мэргэжлийн боловсон хүчинтэй; 2. Коронавируст халдварыг орон нутагтаа оношлох PCR шинжилгээний 2 лабораторитой. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орон нутгийн төсөвт тусгагдсан хөрөнгө бага; 2. Босоо тэнхлэгийн автозамаар зорчих иргэдийн хөдөлгөөн их; 3. Бүтээн байгуулалтын болон уул уурхайн ажилчдын шилжилт хөдөлгөөн их.
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төрийн болон төрийн бус байгууллагууд хамтран ажиллах; 2. Салбар хоорондын уялдааг сайжруулах. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Босоо тэнхлэгийн автозамаар халдварын голомтот бүс нутгаас халдвар зөөвөрлөгдөх; 2. Хилийн боомтуудаар гадаад орноос халдвар зөөвөрлөгдөх.
<p>Зорилт 2.1. Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэнийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрүүл мэндийн байгууллага 100 хувь магадлан итгэмжлэгдсэн; 2. Барилга байгууламж, оношилгооны чадамж, тоног төхөөрөмжийн хангалт сайн, хүний нөөц хангалттай; 3. АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах ухааны сургуультай, говийн болон зүүн бүсийн аймгуудын эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэдэг; 4. Коронавируст халдварыг орон нутагтаа оношлох PCR-2 лабораторитой; 5. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт анхан шатны ЭМБ-дад 93,3%, лавлагаа шатлалд 94,5%-тай, салбарын хэмжээнд 93,9%. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд хүний нөөцийн хангалт дутмаг; 2. Хөдөө орон нутагт ажиллаж буй эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн нийгмийн хамгааллын оновчтой бодлого дутмаг, сум орон нутгийн удирдлагын дэмжлэг муу.
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нутгийн зөвлөл, УИХ-ын гишүүд, орон нутгийн зүгээс дэмжлэг сайн; 2. Дэд бүтэц сайн хөгжсөн; 3. Орон нутагт газрын тос, төмөр зам, уул уурхайн бүтээн байгуулалт нэмэгдэхийн хирээр гадаад дотоодын хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэн; 4. Эрүүл мэндийн салбарын үйл ажиллагааг дэмжсэн төсөл хөтөлбөрүүд хэрэгжсэн. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орон нутагт уул уурхай, газрын тосны боловсруулах үйлдвэр ашиглалтад орж хүн амын тоо өсөхийн хирээр эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний ачаалал нэмэгдэх; 2. Босоо тэнхлэгийн зам дайран өнгөрдөг тул осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, эндэгдэл, БЗДХ, /ХДХВ/ДОХ-ын өвчлөл нэмэгдэх; 3. Нарийн мэргэжлийн эмч, мэргэжилтний тогтвор суурьшилгүй байдлаас мэргэжлийн боловсон хүчин дутагдах.
<p>Зорилт 2.2 Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхитэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, мэргэжлийн спортыг дэмжиж, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аймгийн төв, сумдад стандартын спорт ордон, соёл спортын төвүүдтэй, тэмцээн уралдаан явуулахад техник хэрэгсэл, материаллаг орчин нөхцөл хангалттай; 2. Усан спортын төвтэй; 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Иргэдийн идэвх оролцоо, хандлага хангалтгүй; 2. Сумдад мэргэжлийн дасгалжуулагч, нийтийн биеийн тамирын арга зүйчид дутмаг.

3. “Дорноговь Бага олимп” болон спортын олон төрлийн уралдаан тэмцээн зохион байгуулж хэвшсэн;	
4. Мэргэжлийн болон оюуны, үндэсний спорт түлхүү хөгжсөн.	
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
1. Орон нутгийн төр, захиргааны байгууллагын дэмжлэг сайн;	1. Салбарын шинээр төгсөгчид хөдөө орон нутагт ажиллах сонирхол багатай нь хүний нөөцийн дутагдлыг үүсгэх.
2. Гадаадын улс оронтой улс, бүсийн чанартай тэмцээн, уралдаан зохион байгуулах.	
<i>Зорилт 2.3. Хүн бүрт чанартай боловсрол эзэмших боломж бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцоог бэхжүүлнэ.</i>	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ
1. Жил бүр сургууль цэцэрлэгийг шинээр байгуулж хүчин чадлыг нэмэгдүүлдэг, багшлах хүний нөөцийн хангалт, сургалтын орчин нөхцөл, хүртээмж сайн;	1. Багшийг хөгжүүлэх бодлого хангалтгүй;
2. Улсын хэмжээнд ЭЕШ-ын амжилтаараа тэргүүлдэг;	2. БСУГ-ын орон тоо, хүний нөөц дутмаг;
3. Багшийг урамшуулах тогтолцоо үйл ажиллагаа бүрдсэн;	3. МСУТ-ийн хичээлийн байр шаардлага хангахгүй, анги танхим, номын сангийн хүрэлцээ багтаамж муу.
4. Дорноговь аймаг Япон улсын Шизуока мужтай сурагч солилцоо хөтөлбөрийг хэрэгжүүлдэг;	
5. Насан туршийн боловсрол болон Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төвтэй;	
6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан СӨБ-ын ангитай.	
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
1. 2021-2024 онд ЕБ-ын 5 сургууль баригдаж ашиглалтад орох;	1. Сумдын сургуулийн мэргэжлийн багшийн хангалт дутмаг, чадварлаг хүний нөөц төв суурин газарт шилжих магадлалтай.
2. Орон нутагт нэн шаардлагатай хүний нөөцийг бодлогоор бэлтгэж, дэмжих.	
<i>Зорилт 2.4. Бүх төрлийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг орон нутгийн нийгэм, эдийн засагт өгч байгаа үр өгөөжийг шалгуур болгон дэмжинэ.</i>	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ
1. АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах ухааны сургуультай;	1. Орон нутгийн инновацийн тогтолцоог хөгжүүлэх нэгдсэн бодлого тодорхойлогдоогүй.
2. Эрдэм шинжилгээ судалгааны ажлыг тогтмол хийдэг.	
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
1. Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт бүх төрлийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг дэмжинэ гэж тусгагдсан.	1. ЖДҮ-ийг дэмжих орон нутгийн бодлогод инновацийн үйл ажиллагааг дэмжих бодлого тусгалаа олоогүй.
<i>Зорилт 2.5. Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн, Монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.</i>	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ
<u>НИЙГМИЙН ДААТГАЛ</u>	<u>НИЙГМИЙН ДААТГАЛ</u>
1. Нийгмийн даатгалын салбарт Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтэрсэн;	1. Ажлын ачаалал их, үйлчлүүлэгчид үйлчилгээ авах орчин, ажилчдын ажиллах орчин стандарт хангагдаагүй.
2. Мэргэжлийн багц программ хангамж ашигладаг;	
3. Дотоод хэрэглээний болон гадна хэрэглэгчдэд чиглэсэн программ хангамж бүрэн нэвтэрсэн;	
4. Гар утасны аппликейшн нэвтрүүлсэн, хөгжүүлэлт хийгдсэн.	

<p>НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зорилтот бүлгийн амьжиргааны түвшин дээшилсэн; 2. Тэтгэвэр, тэтгэмж дээр хяналтын горим нэвтрүүлснээр илүү болон дутуу олголтыг зогсоосон; 3. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ цахимд шилжсэн; 4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан "Эрүүлжин хөгжих төв"-тэй. 	<p>НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нийгмийн халамж үйлчилгээний талаарх иргэдийн ойлголт муу; 2. Зарим тэтгэвэр тэтгэмжийн шалгуур үзүүлэлт сул.
<p>ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин тогтмол өсч, ажилгүйдлийн түвшин хамгийн бага аймгийн нэг болсон; 2. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих загвар төвтэй; 3. Сумдад хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зөвлөлтэй; 4. Аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаа хийгдсэн. 	<p>ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тогтвортой ажил хөдөлмөр эрхлэх сонирхолтой хүмүүсийн тоо буурсан. 2. Аж ахуйн нэгж байгууллагууд ажлын байрны захиалгыг хөдөлмөр зуучлалын газарт өгч хэвшээгүй. 3. Залуучуудын мэргэжил сонголтын чадвар дутмаг.
<p>ХҮН АМ ЗҮЙ, ГЭР БҮЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хүүхэд залуучуудын хөгжил оролцоог хангах Хүүхдийн ордон, Залуучуудын хөгжлийн төвтэй; 2. Хүчирхийллийн хохирогчдыг хамгаалах түр хамгаалах байртай; 3. Хүүхэд, залуучуудын чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх барилга байгууламж, талбай хүрэлцээтэй. 	<p>ХҮН АМ ЗҮЙ, ГЭР БҮЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн хүчирхийлэл жил тутам өссөн; 2. Эрэгтэй, эмэгтэй хүний дундаж наслалтын зөрүү улсын дунджаас өндөр; 3. Хөдөлмөрийн чадвар алдсан иргэдийн тоо жил тутам өссөн; 4. Сумдад гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын асуудал хариуцсан мэргэжилтэн байхгүй.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
<p>НИЙГМИЙН ДААТГАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого, нийгмийн даатгалын багц хууль зэрэг эрх зүйн шинэ орчин бүрдэх; 	<p>НИЙГМИЙН ДААТГАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хуулийн шинэчлэлт хийгдээгүй, зарим талаараа хоцрогдсон нь нийгмийн хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх;
<p>НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг оновчтой болгох, хяналтыг сайжруулах; 2. Амьжиргаа дэмжих зөвлөлийн үйл ажиллагаа, судалгаа мэдээлэл, иргэдийн хяналтыг сайжруулах. 	<p>НИЙГМИЙН ХАЛАМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот эзэнд хүргээгүйн улмаас эдийн засаг, нийгмийн үзүүлэлтэд сөргөөр нөлөөлөх.
<p>ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аймгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг нийтэд ил тод мэдээлж, сурталчлан түгээх; 2. Бүтээн байгуулалт, төсөл хөтөлбөрүүдийн хүрээнд шинэ ажлын байр бий болох; 3. Аймгийн хөгжлийг дагаж хүн амын тоо өсөх. 	<p>ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Иргэдэд чанартай боловсрол эзэмшүүлээгүйн улмаас ажилгүйдэл ядуурлын түвшин өсөх.
<p>ХҮН АМ ЗҮЙ, ГЭР БҮЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Залуучуудын хөгжлийн төв баригдах; 2. Гэр бүл, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг ТББ-ын чадавхжуулах, санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх; 3. Хүн амд чиглэгдсэн олон улсын төсөл хөтөлбөрүүдийг орон нутагт хэрэгжүүлэх. 	<p>ХҮН АМ ЗҮЙ, ГЭР БҮЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Залуучуудын бодит оролцоог сайжруулахад чиглэсэн дэмжлэг туслалцаагүйн улмаас залуучуудын идэвх оролцоо сулрах; 2. Гэр бүлийн уламжлалт хэв маяг алдагдсаны улмаас хүчирхийлэл ихсэх; 3. Хүн амын өсөлтөөс хамаарч нийгмийн салбарын хүртээмж багасах /эрүүл мэнд, боловсрол, соёл, урлаг/.
<p>Зорилт 2.6. Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдлэн, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дэлхийн энергийн төв: Хамарын хийд - Хан Баянзүрх - Шамбалын орон - 108 агуй цогцолбортой; 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мэргэжлийн хүний нөөц дутмаг, орчин үеийн соёл, урлагийн байгууллагын интерьер (дотоод орчин), тоног, төхөөрөмж хуучирсан;

<p>2. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх соёлын байгууллагуудын үйл ажиллагаа тогтмолжсон;</p> <p>3. Соёлын салбарт Төрийн шагналт 4, Ардын жүжигчин 4, МУГЖ 8, Соёлын гавьяат зүтгэлтэн 6, Урлагийн гавьяат зүтгэлтэн 6 төрөн гарсан, яруу найргийн баялаг өв уламжлалтай;</p> <p>4. Музейд үзэгчдийг татах онцлох үзмэрээр баялаг, говийн ноён хутагтын төрөлжсөн музейтэй.</p>	<p>2. Соёл, урлагийн салбарын санхүүжилт хангалтгүй;</p> <p>3. Соёл, урлагийн үйлчилгээ авах хүн амын эдийн засгийн чадавх муу, үзэгчийн соёлын түвшин, иргэдийн оролцоо тааруу.</p>
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <p>1. Хамарын хийдийг түшиглэсэн шашин, соёлын бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, соёлын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх бүрэн боломжтой;</p> <p>2. Хил орчмын бүс нутгийн соёл, урлагийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, харилцан туршлага солилцох, салбарын хөгжлийг шинэ шатанд хүргэх;</p> <p>3. Орчин цагийн музейн хөгжлийн үзэл баримтлалыг нэвтрүүлж музейг соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийн төв болгох;</p> <p>4. Номын санд цахим соёлыг нэвтрүүлж, хүн хөгжлийн төв болгох;</p> <p>5. Цахим буюу дижитал соёлын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэвтрүүлэх.</p>	<p>ЭРСДЭЛ</p> <p>1. Стандартын шаардлага хангасан барилга, байгууламж дутмаг байдлаас үүдэн соёлын өвийн хадгалалт, хамгаалалтад сөргөөр нөлөөлөх, үзэгч үйлчлүүлэгчийн тоо цөөрөх;</p> <p>2. Салбарын санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт дутмаг байдал нь сумдын хүн амд үзүүлэх соёл урлагийн үйлчилгээ цөөрөх, мэргэжлийн хүний нөөцөө алдах;</p> <p>3. Музейн харуул хамгаалалтын албыг төрийн статустай болгоогүйн улмаас үзмэр, эд өлгийн зүйлс алдагдах солигдох эрсдэлтэй.</p>
<p><i>Зорилт 3.1. Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг богино хугацаанд даван туулж, төсвийн тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.</i></p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <p>1. Өрсөлдөх чадварын үзүүлэлтээр улсын хэмжээнд 2 дугаарт эрэмбэлэгдсэн;</p> <p>2. Орон нутгийн төсвийг бие даан бүрдүүлдэг;</p> <p>3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа бүрэн цахимжсан;</p> <p>4. Арилжааны банкны 6 салбартай;</p> <p>5. Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын тоо нэмэгдсэн;</p> <p>6. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт нэмэгдсэн;</p> <p>7. Цемент боловсруулах 2 үйлдвэртэй;</p> <p>8. Нэг хүнд ногдох ДНБ 2019 онд 5840.9 мянган төгрөгт хүрч өмнөх оноос 520.9 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн;</p> <p>9. Арилжааны банкуудын зээлдэгчийн тоо буурсан;</p> <p>10. Хадгаламжийн данс эзэмшигчийн тоо 78.8 мянга болж өмнөх оноос 8.5 хувиар өссөн;</p> <p>11. Хадгаламжийн үлдэгдлийг өмнөх онтой харьцуулахад 43.5(36.6%) тэрбум төгрөгөөр өссөн.</p>	<p>СУЛ ТАЛ</p> <p>1. Орон нутгийн харъяанд томоохон аж ахуйн нэгж байхгүй;</p> <p>2. Төсвийн орлого нэмэгдэх бүр улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ нэмэгддэг;</p> <p>3. Сумдад ажиллах санхүүгийн мэргэжилтэй боловсон хүчин дутагдалтай;</p> <p>4. Улсын төсвийн орлого тасарснаар орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт бүрэн олгогддоггүй;</p> <p>5. Хугацаа хэтэрсэн зээлийн үлдэгдэл өссөн;</p> <p>6. Чанаргүй зээл өмнөх оноос өссөн.</p>
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <p>1. Хилийн 2 боомтоор зорчигч, ачаа тээврийн үйлчилгээнээс төсвийн орлого бүрдүүлэх боломжтой;</p> <p>2. Уул уурхай, төмөр зам, аялал жуулчлалын салбараас төсвийн орлого бүрдүүлэх боломжтой;</p> <p>3. Уул уурхайн хүнд даацын тээврийн хэрэгслүүдийг орон нутгийн дугаартай болгож, автотээврийн татварыг нэмэгдүүлэх;</p>	<p>ЭРСДЭЛ</p> <p>1. Хүн, малын гоц халдварт өвчин, улс хоорондын харилцаа, байгалийн гамшигт үзэгдлээс шалтгаалан төсөв санхүүгийн үйл ажиллагаанд хүндрэл үүсэх;</p> <p>2. Хилийн боомтуудын үйл ажиллагаа зогссоноор аялал жуулчлал, ачаа тээврийн үйл ажиллагаанаас орох орлого буурах;</p> <p>3. Улсын болон орон нутгийн төсвийн орлого тасарснаар бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаа саатах;</p>

<p>4. Газрын тосны боловсруулах үйлдвэр, дагалдан баригдах баяжуулах үйлдвэрүүд баригдсанаар төсвийн орлого нэмэгдэх;</p> <p>5. Өмнөговь-Сайншанд, Сайншанд-Хангийн боомтийн чиглэлийн төмөр зам ашиглалтанд орсоноор ажиллах хүчин нэмэгдэж татварын орлого нэмэгдэх.</p>	<p>4. Чанаргүй зээл өсөх.</p>
<p>Зорилт 3.2. Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн газрын тос, нүүрс-хими, жонш, зэсийн баяжмал, төмөрлөг зэрэг үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг орон нутгаас дэмжиж, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгоно.</p>	
<p>ДОТООД ОРЧИН</p>	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ашигт малтмалын бүтээгдэхүүнийг Замын-Үүд болон Ханги хилийн боомтоор тээвэрлэн гаргадаг; 2. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг боловсруулах болон баяжуулах үйлдвэрүүдтэй. 3. Газрын тос боловсруулах үйлдвэр, Тавантолгой-Зүүнбаян чиглэлийн төмөр зам баригдсан, Тавантолгой-Ханги мандал чиглэлийн авто зам баригдаж байгаа. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уул уурхайн салбар хариуцсан бие даасан мэргэжилтэн байхгүй; 2. Сум, орон нутгийн зүгээс нөхөн сэргээлтэд тавих хяналт сул; 3. Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн тоогоор улсад дээгүүр ордог; 4. Уул уурхайн компаниуд эвдэрсэн газартаа нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээг жил бүр тусгаж хэрэгжүүлдэггүй;
<p>ГАДААД ОРЧИН</p>	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг нэмүү өртөг шингээн экспортод гаргах бүрэн боломжтой; 2. Төмөр зам, хүнд даацын авто замаар тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх бүрэн боломжтой; 3. Хүнд аж үйлдвэрийн салбар хөгжих боломжтой. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг шороон замаар тээвэрлэдэг нь бэлчээр талхлагдах, хуурайшилт үүсгэж байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлэх; 2. Боловсруулах болон баяжуулах үйлдвэрээс шалтгаалан усны нөөц хомсдох; 3. Ашигт малтмалын ашиглалтын компаниудын үйл ажиллагаа эрчимжиж, үүнийг дагасан байгаль орчны сөрөг нөлөөлөл нэмэгдэх; 4. Байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж нийгмийн зөрчилдөөн үүсгэх эрсдэлтэй.
<p>Зорилт 3.3. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг өргөжүүлж, гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг орон нутгаас хангаж, импортыг орлох, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.</p>	
<p>ДОТООД ОРЧИН</p>	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аймгийн хэмжээнд нийт 4494 малчин өрхийн 2505,5 сая толгой малтай. 2. Нийт бэлчээрийн талбайн 50 орчим хувь нь хүрэлцээтэй. 3. Аймгийн бэлчээрийн 39,3 хувь усжуулалтай; 4. Нарны эрчим хүч их, ургамал ургах хугацаа урт /140 хоног/; 5. Малын бүртгэл мэдээлэл, мал, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тодорхойлох системийг нэвтрүүлсэн. 6. Мал эмнэлгийн орчин үеийн лаборатори шинээр баригдаж байгаа; 7. Хүн амын махны хэрэгцээг 100 хувь, сүүний-75 хувь, хүнсний ногооний хэрэгцээний 10.4 хувийг орон нутгаас хангадаг. 8. Нийт малчин өрхийн 90 гаруй хувь "Масс мессеж" үйлчилгээнд хамрагдаж байна. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Залуу малчдын эзлэх хувь буурсан; 2. Газрын гадаргын усны нөөцгүйгээс гүнийн усыг газар тариалан, мал аж ахуйд ашигладаг нь өртөг зардлыг нэмэгдүүлэх, бэлчээрийн даац хэтрэх, цөлжилт үүсгэх шалтгаан болдог; 3. Нийт бэлчээрийн 50 гаруй хувь нь бэлчээрийн даац 1-5 дахин хэтэрсэн; 4. Хөдөө орон нутагт залуу боловсон хүчин ажиллаж амьдрахад нийгмийн асуудал хүндрэлтэй; 5. Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах тоног, төхөөрөмж дутмаг; 6. Худалдаа, үйлчилгээний газруудын мэргэжилтэй ажилтан хомс, үйлчилгээний чанар, хүртээмж дутмаг; 7. Нийт бизнес эрхлэгчдийн 70 гаруй хувь нь бичил бизнест хамаардаг; 8. Газар тариалан эрхлэгчдэд олгож буй газрын хэмжээ бага /1-5 га/

	9. Орон нутагт байгалийн хадлан бэлтгэх боломжгүй.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
<ol style="list-style-type: none"> Орон нутагтаа мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэн, хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлэх боломжтой; Гадаад, дотоодын төсөл, хөтөлбөрүүдэд хамруулах; Өрхийн болон жижиг, дунд, гарааны бизнес эрхлэгчид хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах; Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эдийн нөөцөд тулгуурлан нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн дотоод, гадаадын зах зээлд нийлүүлэх; Хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх, жилийн улиралд тариалалт хийж хүн амын хүнсний ногооны хэрэгцээг орон нутгаас хангах; Аймгуудтай гэрээ байгуулан хадлангийн газар авах. 	<ol style="list-style-type: none"> Байгалийн хүчин зүйлийн улмаас мал аж ахуй, газар тариалангийн салбарт эрсдэл үүсэх; Хүний нөөцийн хангалт дутагдалтайгаас салбарын үйл ажиллагаа доголдох; Усан хангамжийн дутагдалтай байдлаас шалтгаалан бэлчээрийн даац олон дахин хэтрэх, ургамлын гарц муудах, цөлжилт үүсэх; БНХАУ-аас хүнсний ногоо ихээр орж ирдэгээс орон нутгийн хүнсний ногооны эрэлт буурах; Малын гаралтай түүхий эдийн борлуулалтын сүлжээ хөгжөөгүй, үнэ хямд байгаагаас шалтгаалан хаягдал гарах; Малын эмчийн дутагдлаас эмийн зохисгүй хэрэглээ ихсэх.
Зорилт 3.4. Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ
<ol style="list-style-type: none"> ОХУ, БНХАУ-тай хиллэдэг, олон улсын төмөр зам, автозам дайран өнгөрдөг; Хамарын хийд, энергийн төв, хайрхан зэрэг дурсгалт газруудтай; Аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөтэй; Аймгийн аялал жуулчлалын маршрут батлуулсан; Аялал жуулчлалын мэдээллийн төвтэй. 	<ol style="list-style-type: none"> Аялал жуулчлалын мэдээллийн төвийн үйл ажиллагаа муу; Орон нутгийн брэнд, гар урлалын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл бага; Аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжийн үйлчилгээ дутмаг; Төсөв, санхүүжилт бага.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
<ol style="list-style-type: none"> Гадаадын жуулчдыг татах бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хөгжүүлэх, БНХАУ-аас жуулчдад богино хугацааны визийг олгох ажлыг шийдвэрлүүлэх; Жуулчдын ая тухтай аялах нөхцөлийг бүрдүүлэх, авто зам дагуух үйлчилгээний төвүүдийг бий болгох. 	<ol style="list-style-type: none"> Хүний гоц халдварт өвчнөөс шалтгаалж жуулчдын тоо буурах. Байгалийн болон түүхэн дурсгалт газруудыг сэргээн засварлахгүйгээс эвдэрч хэмхрэх, устгах.
Зорилт 3.5. Эрчим хүчний тогтвортой байдлыг хангана.	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ
<ol style="list-style-type: none"> Бүх сумд цахилгаан эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээнд бүрэн холбогдсон; Сэргээгдэх эрчим хүчний 3 цахилгаан станцтай. МУ-ын Засгийн газраас томоохон төслүүдийг хэрэгжүүлж эхэлсэн. 	<ol style="list-style-type: none"> Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтад төсөв, хөрөнгө оруулалтын хүрэлцээ дутмаг; Сумдад ажиллах мэргэжлийн инженер, техникийн ажилтан дутмаг; Сүүлийн үеийн технологийн шинэчлэлтийг тухай бүрт хийдэггүй; Сумын төвөөс алслагдсан зарим багууд төвлөрсөн цахилгаан эрчим хүч, үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдоогүй.
БОЛОМЖ	ЭРСДЭЛ
<ol style="list-style-type: none"> Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг "МСҮТ"-д тусгай мэргэжлийн ажилтан бэлтгэх; Орон нутгийн иргэдийн цахилгааны үнийг бууруулах. 	<ol style="list-style-type: none"> Цаг агаарын тааламжгүй нөлөөлөл ихтэйгээс хуучирч муудсан шугам гэмтэх, цахилгааны тасалдал гарах.
Зорилт 3.6. Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц зам, тээврийн сүлжээг байгуулна.	
ДАВУУ ТАЛ	СУЛ ТАЛ

<ol style="list-style-type: none"> 1 ОХУ болон БНХАУ-ыг холбосон автозам, төмөр замтай; 2 Олон улсын агаарын нислэгийн гол шугам дайран өнгөрдөг; 3 Айраг, Алтанширээ, Даланжаргалан, Иххэт, Өргөн, Эрдэнэ, Замын-Үүд, Сайншанд сумд болон Зүүнбаян баг нь төвлөрсөн ус, дулаан хангамжийн шугам сүлжээнд холбогдсон. 4. Дорноговь аймгийн авто замын сүлжээний нийт урт 3000 гаруй км; 5. Улаанбаатар-Бээжин чиглэлийн агаарын зам дайран өнгөрдөг; 6. Олон улсын онгоц буух боломжтой нөөц аэродромтой. 7. Хот хоорондын зорчигч тээврийн үйлчилгээний 5 компанитай; 8. Аймгийн 14 сум /төвийн багт/ өндөр хурдны интернетийн шилэн кабелийн сүлжээнд холбогдсон. 9. Аймгийн нийт хүн амын 75,5% нь интернетийн сүлжээнд холбогдсон. 10. Орон нутгийн DSB, DTV телевиз, үүрэн телефоны оператор 4 компанийн нийт 8 салбар, 74 агент, 490 гэрээтүүд орон нутагт үйлчилгээ үзүүлдэг. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сумдын авто зам, харилцаа холбооны салбарт оруулах хөрөнгө оруулалт бага; 2. Сумдын хүн амын шилжилт хөдөлгөөн их, хүн ам цөөн учир үйлдвэрлэл эрхлэх боломж бага; 3. Уул уурхайн компаниуд батлагдсан маршрутаар тээвэр хийж буй байдалд тавих хяналт сул; 4. Хатуу хучилттай автозам барих орон нутгийн асфальтны үйлдвэргүй; 5. Уул уурхайн компани тээвэрлэлт хийж буй автозамыг сайжруулах, хатуу хучилттай болгох эдийн засгийн чадамжгүй; 6. Автозам барих өртөг өндөр.
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дэд бүтцийн давуу талд түшиглэн үйлдвэрлэл, үйлчилгээг хөгжүүлэх; 2. Алслагдсан сумдыг үүрэн телефоны сүлжээнд холбох; 3. Сайншанд сумын нутаг дэвсгэрээс хойш 10 км зайд орших хуучнаар ЗХУ-ын үед цэргийн зориулалтаар ашиглаж байсан хүнд даацын нисэх онгоц хүлээн авах зурваст засвар хийж, ашиглах. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Насжилт өндөртэй шугам, хоолой, зуух, тоног төхөөрөмж эвдрэх; 2. Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтад зарцуулах улсын болон орон нутгийн төсөв хүрэлцээгүй; 3. Төр засгийн бодлогоор хэрэгжих макро төслүүдээс шалтгаалж шинээр нэмэгдүүлэхээр төлөвлөгдөж байгаа цахилгааны болон дулааны эрчим хүчний эх үүсвэрийн хүчин чадлаас илүү их хэрэглээ нэмэгдэх;
<p>Зорилт 3.7. Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын нэгдмэл удирдлага, менежментийн тогтолцоог бэхжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.</p>	
<p style="text-align: center;">ДОТООД ОРЧИН</p>	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <p style="text-align: center;"><u>БАРИЛГЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дотооддоо үйлдвэрлэдэг импортыг орлох барилгын материал, бүтээгдэхүүний төрөл, тоо, чанарт ахиц гарсан; 2. Жилд 1 сая тонн цемент үйлдвэрлэх хүчин чадалтай 2 том үйлдвэртэй; 3. Бетон зуурмагийн 4, асфальтын 3 үйлдвэр, вакуум цонхны 2 үйлдвэртэй, хайрга дайрга, шохойн чулуу олборлох тусгай зөвшөөрөлтэй 3 компанитай. 4. Барилгын материалын сорилт шинжилгээний лабораторитай. <p style="text-align: center;"><u>ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Иргэдийн оролцоотой газар төлөвлөлт, кадастрын бүртгэлийн нэгдсэн системд шилжиж байгаа. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <p style="text-align: center;"><u>БАРИЛГЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барилгын ажлын чанар хяналтын тогтолцооны эрх зүйн орчин бүрдээгүй; 2. Барилгын салбарт мэргэжил ур чадвартай боловсон хүчин дутмаг, ажиллах хүчний тоо цөөн; 3. Цементийн нөөцгүй, дотоодын хэрэглээг бүрэн хангаж чадахгүй байгаа; 4. Шинэ үүсгэн байгуулагдсан компаниуд туршлага багатай, барьцаа хөрөнгө дутмаг; 5. Валютын ханш өссөнөөс барилгын материал, ажиллах хүчний зардал нэмэгдсэн. <p style="text-align: center;"><u>ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суурь төлөвлөлт тааруу, хот хөгжлийн төлөвлөгөөг мөрдөж ажиллаагүйгээс газрыг эмх замбараагүй олгосон; 2. Суурь судалгаа, мэдээлэл байхгүй; 3. Хот байгуулалтын мэргэжлийн боловсон хүчин дутмаг; 4. Сумдад мэргэжлийн газар зохион байгуулагч дутмаг.

ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <p style="text-align: center;"><u>БАРИЛГЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монгол улсын цементийн нийт хэрэгцээний 2/3-ийг нийлүүлэх хүчин чадалтай; 2. Газрын тос боловсруулах үйлдвэр, төмөр зам, авто зам зэрэг улсын хэмжээний томоохон бүтээн байгуулалт, түүнийг дагасан барилга угсралтын ажлуудад оролцох боломж нээгдэх; 3. Суурь судалгаа мэдээллийн сан байгуулах; 4. Барилгын чанарт тавих дотоод хяналтын тогтолцоог сайжруулах. <p style="text-align: center;"><u>ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломж нэмэгдэх; 2. Газрыг дахин төлөвлөх, дахин зохион байгуулах; 3. Хот байгуулалт, газрын харилцааны салбарын боловсон хүчнийг чадавхижуулах, нөөц бий болгох; 4. Судалгаа, мэдээллийн сан байгуулах, хяналтын тогтолцоог сайжруулах; 5. Газар эзэмшигч ашиглагч нарт газрын төлбөр ногдуулах ажлыг эрчимжүүлэх. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <p style="text-align: center;"><u>БАРИЛГЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл, цар тахлаас шалтгаалж барилгын үйл ажиллагаа зогсох; 2. Санхүүгийн бэрхшээл, үнийн өсөлтөөс шалтгаалж саатал үүсэх; 3. Материалын хомсдол бий болох (цемент, бетон зуурмаг) 4. Барилга угсралтын ажлын чанар муу байх. <p style="text-align: center;"><u>ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЛБАР:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шинээр бүтээн байгуулалт хийх газрын нөөц багаас зөвшөөрөлгүй газар ашиглах; 2. Газрын төлбөрийн орлогыг төсөвт дутуу төвлөрүүлэх; 3. Гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл, цар тахлаас шалтгаалж төлөвлөгдсөн ажил хийгдэхгүй байх; 4. Боловсон хүчний хомсдол үүсэх.
<p>Зорилт 4.1. Хүний хөгжлийг хангасан ухаалаг, тогтвортой, сайн засаглалыг бэхжүүлэн, цахим технологид тулгуурласан төрийн үйлчилгээг эрчимжүүлж, төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн хамтын ажиллагаа өргөжүүлнэ.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төрийн албаны эрх зүйн шинэтгэл хийгдсэн; 2. Хүний нөөцийн мэдээллийн систем боловсронгуй болсон; 3. Албан тушаалын тодорхойлолт шинэчлэн батлагдаж, ажлын чиг үүрэг тодорхой болсон; 4. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн гүйцэтгэлийг үнэлж дүгнэх эрх зүйн орчин бүрдсэн; 5. Төрийн байгууллагын дотоод үйл ажиллагааны удирдлагын нэгдсэн системийг 14 суманд нэвтрүүлсэн; 6. Төрийн ажил үйлчилгээг 13 сумдын үйлчилгээний нэгдсэн төвийн оператороор дамжуулан 72 төрлийн лавлагаа олгож байгаа. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төрийн албан хаагчдын цалин хөлс, хангамж бага; 2. Нийгмийн баталгаа хангалтгүй тул боловсон хүчин тогтвор суурьшилгүй; 3. Улс төрийн нөлөөллийн улмаас мэргэшсэн төрийн албан хаагч тогтвор суурьшилгүй; 4. Зарим сумдад шилэн кабель нэвтрээгүй; 5. Тоног төхөөрөмж, төсөв санхүүгийн хүндрэлтэй.
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ERP системээр төрийн байгууллагуудын хүний нөөцийн мэдээллийн давхцал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, төсвийн хэмнэлт гаргах; 2. Хөл хорио тогтоосон үед төрийн болон бусад ажил үйлчилгээг цахимаар явуулах; 3. Орон нутгийн хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөр боловсруулан батлуулж, хэрэгжүүлэх; 4. Төрийн албан хаагчдыг сургах хөгжүүлэх. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Интернетийн сүлжээ тасарсан тохиолдолд бүх систем ажиллахгүй; 2. Цахим орчны халдлагад өртөх магадлалтай; 3.
<p>Зорилт 4.2. Иргэдийг аюулгүй, амар тайван, гамшгийн эрсдэлгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.</p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гэмт хэргийн илрүүлэлт өссөн. 2. Зөрчлийн тухай хууль батлагдан нийтийн хэв журам хамгаалах эрх зүйн орчин бүрдсэн. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль зөрчсөн зөрчил өссөн;

<ol style="list-style-type: none"> 3. Сүүлийн 4 жилд гэмт хэрэг, зөрчил тодорхой хувиар буурсан. 4. “Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх аймгийн дэд хөтөлбөр, “Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх аймгийн дэд хөтөлбөр хэрэгжиж байгаа; 5. “Гамшигт тэсвэртэй орон нутаг” төсөл 3 суманд хэрэгжиж байгаа; 6. Төрийн захиргааны болон тусгай чиг үүргийн байгууллагуудын уялдаа холбоо сайн; 7. Гал унтраах болон аврах ажилагааны автомашины автопарк шинэчлэгдсэн. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Суурилуулсан камерын арчлалт, хамгаалалт сул; 3. Гадаад болон дотоодын иргэдийн хөл хөдөлгөөн их тул гэмт хэргийн өсөлтөд нөлөөлдөг. 4. Цагдаагийн газрын хүний нөөц дутмаг; 5. Онцгой байдлын газрын барилга байгууламж, өрөө тасалгааны хүртээмж хангалтгүй, 6. Гал түймрийн болон гамшгаас урьдчилан сэргийлэх хяналтын байцаагчийн тоо цөөн; 7. Гамшгийн голомтод үүрэг гүйцэтгэсний дараа сэтгэл зүй болон бие бялдрын нөхөн сэргээх эмчилгээ хийгддэггүй.
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аймгийн бүх сумдууд интернэт орчинд орон зайнаас үл хамаарч хууль, эрх зүйн мэдээ мэдээллийг авах; 2. Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулах; 3. Нийгмийн соёлыг дэлгэрүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэх замаар гэмт хэрэг, зөрчлийг бууруулах ажлыг зохион байгуулах; 4. Мэдээллийн технологийг ашиглан гамшгаас урьдчилан сэргийлэх төрөл бүрийн мэдээллийг иргэдэд хүргэх, өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа ашиглах. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Босоо тэнхлэгийн зам дагуух зам тээврийн осол, гэмтэл нэмэгдэх; 2. Иргэдийн хууль, эрх зүйн мэдлэг дутмаг байдал нь хууль ёсны эрх ашиг нь зөрчигдөх нөхцөл байдалд хүргэх; 3. Иргэд, нийгмийн цахим сүлжээнээс худал ташаа, мэдээлэл автаж, гэмт хэрэг, зөрчлийн хохирогч болох; 4. Гамшгийн голомт дээр үүрэг гүйцэтгэхэд аврах ажиллагааны болон химийн хортой бодис, тэсэрч дэлбэрэх бодис илрүүлэх төхөөрөмж дутмагаас эрсдэл үүсэх.
<p><i>Зорилт 4.3. Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, тэдгээрийн муж, хотуудтай хамтын ажиллагаа хөгжүүлэн, олон тулгуурт гадаад харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлж, аймгийнхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд дэмжлэг авах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.</i></p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хамтын ажиллагаатай гадаадын муж, хотуудын тоо 11; 2. Гадаадын зээл тусламжаар хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийн тоо 6; 3. Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улсын хэлэлцээрийн хүрээнд “Газрын тос боловсруулах үйлдвэр барих” төслийг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэж, барилгын ажлыг эхлүүлсэн. 4. Гадаад орнуудын хөрөнгө оруулалт жилээс жилд нэмэгдсэн. 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гадаад хэлний мэдлэг чадвар сайтай, нарийн мэргэжлийн боловсон хүчин дутмаг, сургалтын баазгүй; 2. Олон улсад мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэхэд сурах боломж хомс, төсөв хөрөнгө хүндрэлтэй, мэдээ мэдээлэл хүртээмжгүй; 3. Улс, орон нутгаа олон улсад таниулан сурталчилахад санхүүгийн боломжгүй.
ГАДААД ОРЧИН	
<p>БОЛОМЖ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түүх, соёл урлагаар дамжуулан олон улсад орон нутгаа сурталчилах; 2. Боловсрол, шинжлэх ухааны салбарын гадаад хамтын ажиллагааг сайжруулж, нарийн мэргэжлийн боловсон хүчнийг бэлтгэх; 3. Гадаадын хөрөнгө оруулалт, хандив, зээл буцалтгүй тусламжаар орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтийг нэмэгдүүлэх. 	<p>ЭРСДЭЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цар тахал, байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлээс шалтгаалан гадаад харилцаа зогсонги байдалд орох; 2. Улс төрийн шалтгаанаар гадаад найрамдалт харилцаа, хамтын ажиллагаа дуусгавар болох.
<p><i>Зорилт 4.4. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажлын уялдаа холбоог ханган орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, цэргийн албыг иргэний төлөвшил, эх оронч үзэл, хүмүүжлийн үндэс байх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.</i></p>	
ДОТООД ОРЧИН	
<p>ДАВУУ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аймгийн нутаг дэвсгэрт зэвсэгт хүчний мото буудлагын хороо, байгууламж, салбар рот, хилийн отряд байрладаг; 	<p>СУЛ ТАЛ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Улс, эх орны бүтээн байгуулалт явагдаж орон нутгийн хувьд үйлдвэрлэлийн томоохон зангилаа нутаг дэвсгэр болж

2. Бүтээн байгуулалтын ажилд зэвсэгт хүчний анги салбарууд оролцдог.	байгаа нь хөрш зэргэлдээ БНХАУ-ын анхааралд өртөж байгаа.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ 1. Бүтээн байгуулалттай холбоотойгоор Зэвсэгт хүчний бүрэлдэхүүн анги байгууллага орон нутагт бий болох, 2. Төрийн захиргааны байгууллага, Батлан хамгаалах салбарын уялдааг сайжруулах.	ЭРСДЭЛ 1. Эдийн засаг, худалдааны хувьд Хятадаас хэт хамааралтай болох; 2. Гадаад худалдааны дамжин өнгөрөх тээврийн нөхцөлөөс хараат болох.
<i>Зорилт 4.5. Төрийн байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлнэ</i>	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ 1. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цахим санг 14 сум, 23 агентлаг, 3 төсөвт байгууллагад бүрэн нэвтрүүлсэн. 2. Тайлан мэдээний цахим сан, архив үүссэн. 3. Цахимаар тайланг хүлээн авч, баталгаажуулж байгаатай холбогдуулан, цаасны хэрэглээ эрс багассан.	СУЛ ТАЛ 1. Дотоод аудитын чиглэлээрх эрх зүйн орчин бүрдээгүй; 2. Цахим сангийн баяжуулалтыг байнга хөгжүүлэх мэргэжлийн боловсон хүчин дутмаг; 3. ХШҮ хариуцсан албан хаагчдын зэрэглэл шатлал бусад албан хаагчтай адил байдгаас хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх бэрхшээлтэй; 4. Цалин урамшууллаас шалтгаалан тогтвор суурьшил муутай.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ 1. Интернэтийн орчинд орон зай хамаарахгүй ажиллах; 2. Зөвхөн өөрийн эрхээр нэвтрэн тайлагнах; 3. Удирдлагууд болон иргэд олон нийт танилцах.	ЭРСДЭЛ 1. Цахим сангийн сангийн баяжуулалт хариуцсан мэргэжлийн боловсон хүчин байхгүйгээс цахим санг ашиглах боломжгүй болох.
<i>Зорилт 5.1. Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.</i>	
ДОТООД ОРЧИН	
ДАВУУ ТАЛ 1. Замын-Үүд суманд Цөлжилт элсний нүүдлийг тогтоох төсөл хэрэгжиж эхэлсэн; 2. Мод тарих аргачлалын талаар сургалт, мэдээллийг тогтмол зохион байгуулдаг; 3. Төв суурин газрууд төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон; 4. Хог хаягдлыг ялган ангилах системийг нэвтрүүлж эхэлсэн; 5. Төвлөрсөн хогийн цэгүүдийг хашаажуулсан; 6. Хог зөөврийн тоног төхөөрөмжийн хангалт сайн.	СУЛ ТАЛ 1. Уур амьсгалын өөрчлөлт, бэлчээрийн даац хэтэрснээс шалтгаалан цөлжилт эрчимжсэн; 2. Булаг шанд цаг уурын өөрчлөлтөөс шалтгаалан ширгэсэн; 3. Гадаргын усны нөөцгүй; 4. Ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх төсвийн хөрөнгө бага; 5. Мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагаа тогтворжоогүй, бусад аймаг сумдаас өндөр үнээр мод худалдан авдаг; 6. Ногоон байгууламжийн усалгааг зөврөөр шийдвэрлэдэг тул ургалт багатай; 7. Мод тарих иргэдийн оролцоо муу; 8. Хог хаягдлыг ялган ангилахад төрийн байгууллагын хяналт, мэдээлэл, сургалт сурталчилгаа муу.
ГАДААД ОРЧИН	
БОЛОМЖ 1. Улсын төсөв болон Олон Улсын байгууллагын дэмжлэгтэйгээр Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох, биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, цөлжилтэй тэмцэх бодлогыг хэрэгжүүлэх; 2. Сумдад бэлчээрийн менежментийг хэрэгжүүлж, ургамлын гарц, хөрсний доройтлыг бууруулах;	ЭРСДЭЛ 1. Уур амьсгалын өөрчлөлтөөс шалтгаалан байгаль орчны тэнцэрт байдал алдагдах; 2. Мод тарихдаа усалгаа, арчилгааг давхар шийдээгүйгээс ургалтын хувь багасах.

<ol style="list-style-type: none"> 3. Иргэд, аж ахуй нэгжид ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэхэд урамшуулах эдийн засгийн хөшүүрэг нэмэгдүүлэх; 4. Мод тарихад ашиглах модны нүх ухагч, усалгааны машин зэрэг техник тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх; 5. Заган ойн тэлэн ургалтыг нэмэгдүүлэх, үрийн нөөц бүрдүүлэх, хяналт тавих сум дундын ойн ангийг Сайншанд, Хөвсгөл сумдад байгуулж, төсвийг тусгах; 6. Төрийн бус бус байгууллага, сайн дурын иргэдтэй хамтран хог хаягдлыг ялган ангилах аян өрнүүлж идэвхжүүлэх; 7. Хог хаягдлын ялган ангилах үйлдвэрийг бодлогоор дэмжиж, үйл ажиллагааг тогтвортой явуулах боломжоор хангах. 	
--	--

ЗУРГАА. СТРАТЕГИЙН ЗОРИЛГО

1. “Ковид 19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын хүрээнд:

- Ковид 19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлж, төсөв санхүүг оновчтой зохион байгуулан, бэлэн байдлыг тогтмолжуулна.

2. Хүний хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

- Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.
- Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхитэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, мэргэжлийн спортыг дэмжиж, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.
- Хүн бүрт чанартай боловсрол эзэмших боломжийг бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцоог бэхжүүлнэ.
- Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн, Монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.
- Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдлэн, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.

3. Эдийн засгийн бодлогын хүрээнд:

- Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг богино хугацаанд даван туулж, төсвийн тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн газрын тос, нүүрс-хими, жонш, зэсийн баяжмал, төмөрлөг зэрэг үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг орон нутгаас дэмжиж, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгоно.
- Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг өргөжүүлж, гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг орон нутгаас хангаж, импортыг орлох, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
- Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.
- Эрчим хүчний тогтвортой байдлыг хангана.

- Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц зам, тээврийн сүлжээг байгуулна.
- Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын нэгдмэл удирдлага, менежментийн тогтолцоог бэхжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

4.Засаглалын бодлогын хүрээнд:

- Хүний хөгжлийг хангасан ухаалаг, тогтвортой, сайн засаглалыг бэхжүүлэн, цахим технологид тулгуурласан төрийн үйлчилгээг эрчимжүүлж, төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн хамтын ажиллагаа өргөжүүлнэ.
- Иргэдийг аюулгүй, амар тайван, гамшгийн эрсдэлгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, тэдгээрийн муж, хотуудтай хамтын ажиллагаа хөгжүүлэн, олон тулгуурт гадаад харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлж, аймгийнхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд дэмжлэг авах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажлын уялдаа холбоог ханган орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, цэргийн албыг иргэний төлөвшил, эх оронч үзэл, хүмүүжлийн үндэс байх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- Төрийн байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлнэ.

5.Ногоон хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

- Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

6.Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

- Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

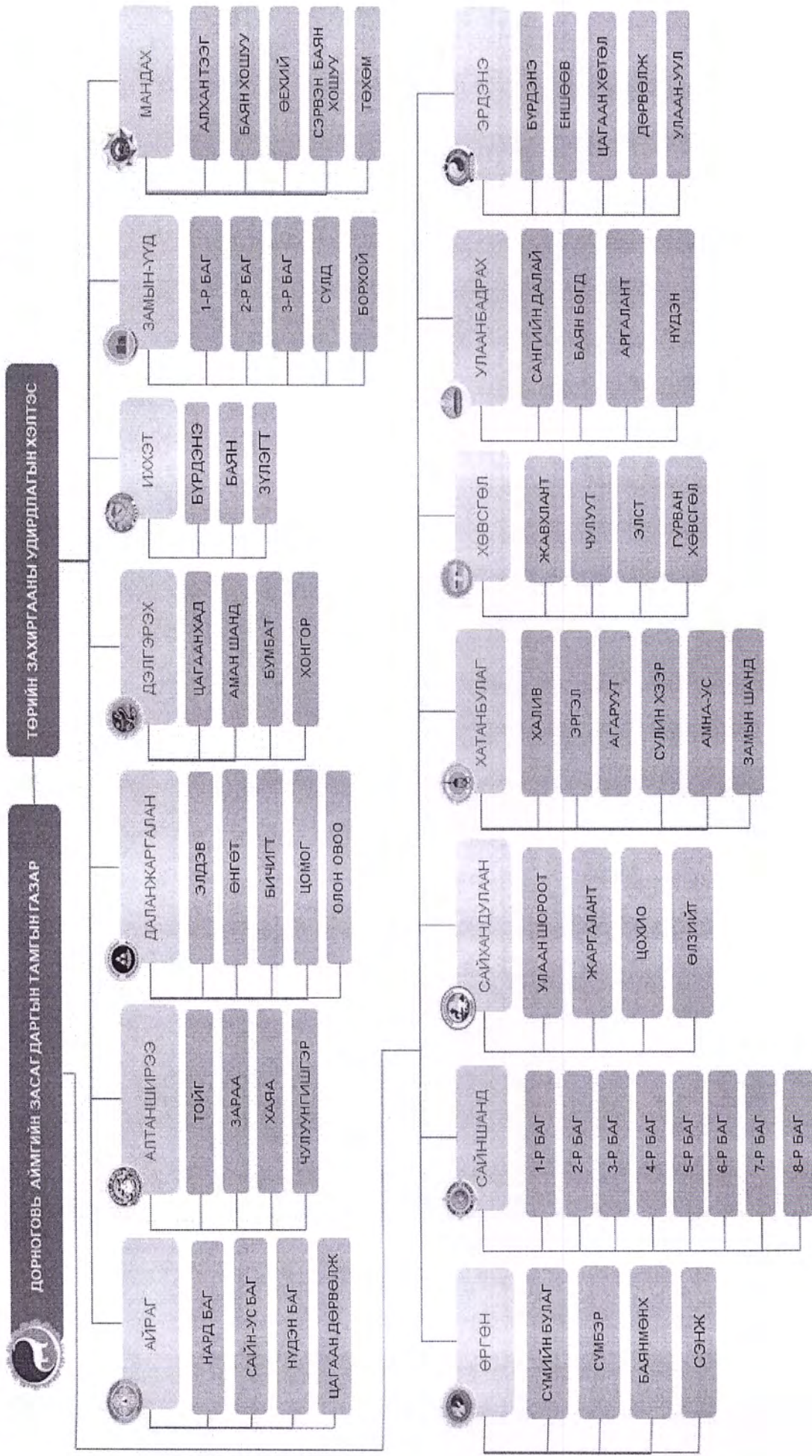
ДОЛОО. СТРАТЕГИЙН ЗОРИЛГЫГ ХЭМЖИХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ, СУУРЬ БОЛОН ЗОРИЛТОТ ТҮВШИН, СТРАТЕГИ

№	Стратегийн зорилго	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин
<i>Нэг. "Ковид 19" халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын хүрээнд:</i>				
1	"Ковид 19" халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлж, төсөв санхүүг оновчтой зохион байгуулан, бэлэн байдлыг тогтмолжуулна.	Ковид 19 вируст халдварын тохиолдлын эзлэх хувь	0,07	0
		Хамгаалах хувцас хэрэгслийн хангалтын хувь	5	10
		Санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх хөрөнгийн хэмжээ /төгрөг/сая/	370,0	1130,0
<i>Хоёр. Хүний хөгжлийн бодлогын хүрээнд:</i>				
2	Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.	Хүн амын дундаж наслалт	71,6	72,5
		Тоног төхөөрөмжийн хувь	84,2	88
		Эхийн эндэгдлийн түвшин /100000 амьд төрөлтөд/	68.7	0
		Халдварт өвчнөөр өвчлөгсөдийн түвшин /10000 хүн амд/	131.4	120.0
3	Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхитэй амьдралын хэв маяг,	Спортоор хичээллэгчдийн хувь	20	30

	аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, мэргэжлийн спортыг дэмжиж, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.	Нийтийн биеийн тамираар тогтмол хичээллэгчдийн тоо	4782	7000
		Тамирчдын амжилт, медалийн чанар	102	150
4	Хүн бүрт чанартай боловсрол эзэмших боломж бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцоог бэхжүүлнэ.	Шинээр баригдсан сургуулийн тоо	Сургуулийн тоо-21	Сургуулийн тоо-26
		Хамран сургалтын хувь	СӨБ-89.5 Бага боловсрол -96.6 Суурь боловсрол -93.7	СӨБ-97.4 Бага боловсрол -98 Суурь боловсрол -96
5	Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн, Монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.	Ажилгүйдлийн түвшин	3.9%	3.0%
		Хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин	66.3%	70.0%
6	Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдлэн, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.	Угийн бичиг хөтөлдөг өрхийн тоо	1458	2000
		Соёлын биет бус өвийн өвлөн уламжлагчийн тоо	441	500
Гурав. Эдийн засгийн бодлогын хүрээнд:				
7	Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг богино хугацаанд даван туулж, төсвийн тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.	Орон нутгийн төсвийн зардлын хэмнэлтийн хувь	11.1	3.5
8	Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн газрын тос, нүүрс-хими, жонш, зэсийн баяжмал, төмөрлөг зэрэг үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг орон нутгаас дэмжиж, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгоно.	Боловсруулах, баяжуулах үйлдвэрийн тоо	21	27
		Экспортод гаргасан уул уурхайн бүтээгдэхүүний хэмжээ /сая.тн/	4.46	10.0
9	Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг өргөжүүлж, гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг орон нутгаас хангаж, импортыг орлох, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.	Малын тоо /мянган толгой/	2505,1	2600,0
		Хүн амын төмс, хүнсний ногооны хангамжийн хувь	10,7	20,0
		Мах, махан бүтээгдхүүн, сүү, сүүн бүтээгдхүүний үйлдвэр, цехийн тоо	10	15
		Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэр, цехийн тоо	13	23
10	Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.	Жуулчдад үйлчлэх үйлчилгээний цэгийн тоо	55	65
		Жуулчдын тоо /жилээр/	60000	70000
11	Эрчим хүчний тогтвортой байдлыг хангана.	Дулааны эрчим хүчний хүчин чадал /МВт/	40	56,8
		220 КвТ хүчин чадалтай ЦДАШ-ийн хэмжээ /км/	-	220
12	Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц зам, тээврийн сүлжээг байгуулна.	Хатуу хучилттай автозамын сүлжээний хэмжээ. /км/	540,1	556,0
13	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын нэгдмэл удирдлага, менежментийн	Газрын кадастер, төлөвлөлтийн нэгдсэн системийн нэвтрэлтийн хувь	70%	100%

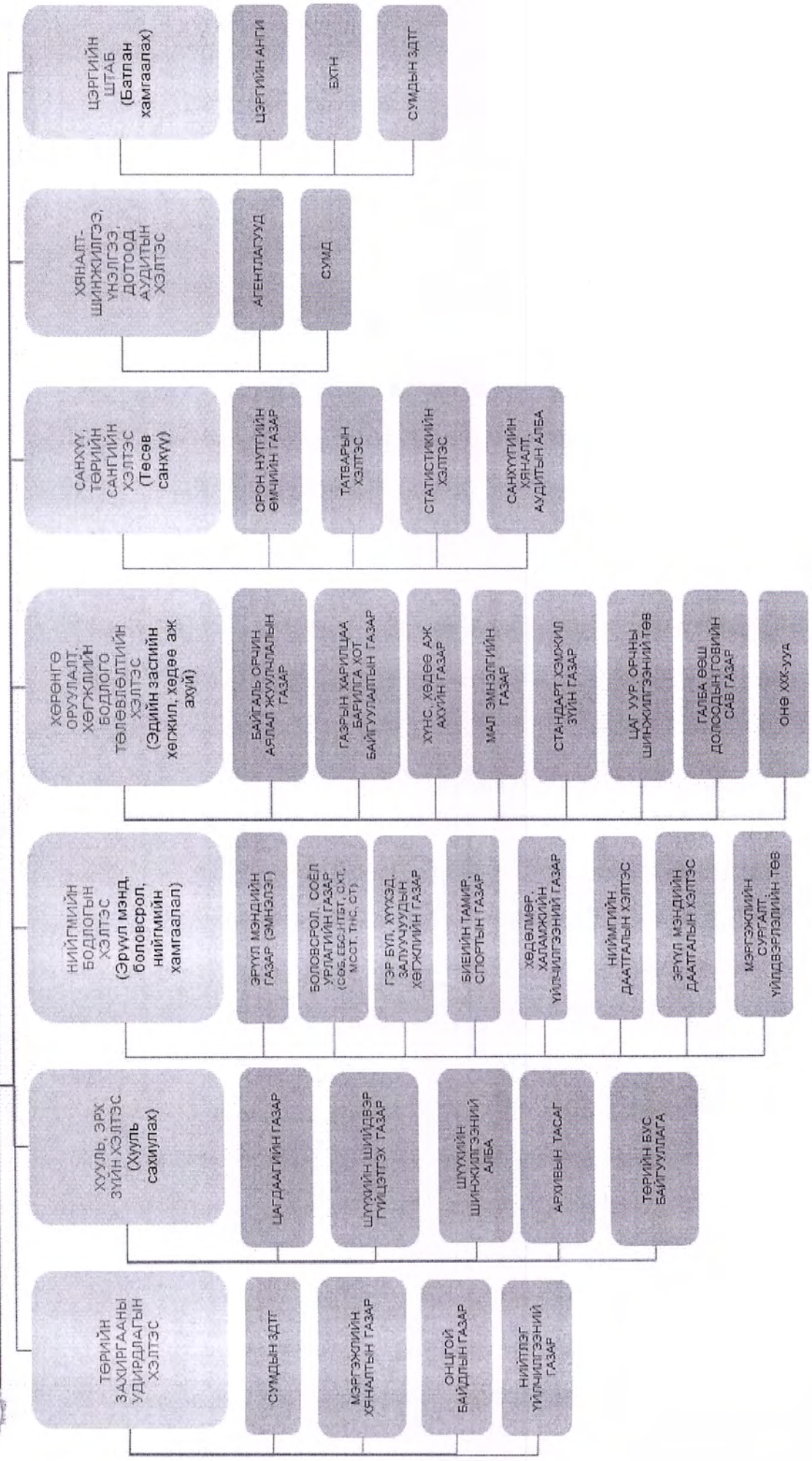
	тогтолцоог бэхжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Орон сууцаар хангагдсан айл өрхийн тоо	8126	9270
Дөрөв. Засаглалын бодлогын хүрээнд:				
14	Хүний хөгжлийг хангасан ухаалаг, тогтвортой, сайн засаглалыг бэхжүүлэн, цахим технологид тулгуурласан төрийн үйлчилгээг эрчимжүүлж, төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн хамтын ажиллагаа өргөжүүлнэ.	Мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдсан албан хаагчдын тоо	607	920
		Төрийн албан хаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	85	93
		Улс төрийн болон бусад хүчин зүйлсийн нөлөөгөөр ажлаас чөлөөлөгдсөн албан хаагчдын эзлэх хувь	5	Урьд оны түвшнээс буурах 1-0,5 хувь хүртэл бууруулах
		Төрийн байгууллагын цахим хэрэглээний ашиглалтын хувь	27	66
		Цахим үйлчилгээний төрлийн тоо	54	129
		Иргэний нийгмийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулсан ажлын тоо	8	10
15	Иргэдийг аюулгүй, амар тайван, гамшгийн эрсдэлгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь	62.5	65.0%
		Гамшгийн эрсдлийн түвшин	50-60%	20-30%
16	Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, тэдгээрийн муж, хотуудтай хамтын ажиллагаа хөгжүүлэн, олон тулгуурт гадаад харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлж, аймгийнхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд дэмжлэг авах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Хамтын ажиллагаатай гадаадын муж, хотуудын тоо	11	15
		Гадаадын зээл тусламжаар хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийн тоо	6	10
17	Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажлын уялдаа холбоог ханган орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, цэргийн албыг иргэний төлөвшил, эх оронч үзэл, хүмүүжлийн үндэс байх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.	Аймгийн хэмжээнд ҮАБ-ын хангах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн хувь	80	100
		Цэргийн албанд татагсдын хяналтын тооны биелэлтийн хувь	100	100
18	Төрийн байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлнэ.	Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний ажлын цар хүрээний өсөлтийн хувь	20	40
Тав. Ногоон хөгжлийн бодлогын хүрээнд:				
19	Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хэмжээ /га/	39,8 га	120 га
		Дахин боловсруулсан хог хаягдалын хэмжээ (жил/тонн)	270	2000
		Ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлсэн талбай хэмжээ /га/, модны тоо /ширхэг/	10 32000	50 157000
Зургаа. Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийн бодлогын хүрээнд:				
20	Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.	Инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон сумдын тоо	9	12

НАЙМ. СТРАТЕГИЙН ЗОРИЛГО БА САЛБАР, НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЦИЙН УЯЛДАА, ЗУРАГЛАЛ

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

**ЕС. СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ,
ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ, ХҮРЭХ ТҮВШИН**

Бодлогын баримт бичиг тусгагдсан, болон үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилт	Стратеги /арга зам/	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Санхүүгийн эх үүсвэр
Ерөнхий чиг үүрэг 1. "Ковид-19" халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлэх					
Үндсэн чиг үүрэг 1.1: "Ковид-19" халдварт цар тахлаас урьдчилан сэргийлэн, эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогыг хэрэгжүүлж, төсөв санхүүг оновчтой зохион байгуулан, бэлэн байдлыг тогтмолжуулах.					
Зорилт 1.1.1. "Ковид-19" халдварт цар тахал шинэ болон дахин сэргэж байгаа халдвараас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдэд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, ариун цэврийн дэглэм, эрүүл мэндийн сургалт сурталчилгааг зохион байгуулна.	ААН байгууллагын тоо	105	460	УТ, ОНТ
	Шинэ болон дахин сэргэж байгаа халдвараас сэргийлэх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааг иргэд, олон нийт болон мэргэжлийн байгууллагуудад зохион байгуулж, шаардлагатай дадлыг хэвшүүлж, чадавхжуулна.	Сургалтын тоо	6752	26000	УТ, ОНТ
	Сургалтын байгууллагын багш нарын цахим хичээл боловсруулах арга зүйн сургалт зохион байгуулж, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.	Сургалт, сурталчилгааны тоо	514	1000	УТ
	Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдварын чиглэлээр хяналт шинжилгээ, тандалт судалгаа, зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлнэ.	Сургалтын тоо	2	8	ОНТ
	Зорилтот бүлгийн хүүхдүүдийг томуугийн вакцинд хамруулна.	Тандалт, зөвлөн туслах үйлчилгээний тоо	96	800	УТ
	Цэвэрлэх байгууламжийн эрүүл ахуйн аюулгүй бүсийг бий болгож, хөрсний бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг авна.	Хамруулсан хүүхдийн тоо	650	2900	УТ, ОНТ
	Ундны усны эх үүсвэрийг бохирдлоос хамгаална.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
	Сургуулийн багш, сурагч, ажилтнуудыг жил бүр эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулна.	Цэвэршүүлэх төхөөрөмжийн тоо	40	80	ОНТ
	Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хариу арга хэмжээний нөөцийн бэлэн байдлыг бүрдүүлнэ.	Үзлэгт хамрагдсан хувь	0.8	0.9	ОНТ
	Замын-Үүд хилийн боомтод зоонозын өвчин судлалын тандалтын нэгж байгуулна.	Бэлэн байдлын хувь	49.4	51.2	УТ, ОНТ
Зорилт 1.1.2. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангана.	Сайншанд сум болон Ханги хилийн боомтыг РТ-ПСР оношлуураар хангана.	Байгуулагдсан нэгжийн тоо	0	1	УТ
Зорилт 1.1.3. "Ковид-19" халдварт цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж,	Шуурхай арга хэмжээний хамтарсан багийг чадавхжуулан, ажиллах нөхцөл, салбар хоорондын уялдаа холбоог сайжруулна.	Хангалтын хувь	0	100	УТ
	Орон нутгийн төсвийн нөөц сангийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.	Төлөвлөгдсөн арга хэмжээний биелэлтийн хувь	90	100	УТ, ОНТ
	Орон нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зардлыг төсөвт тусгана.	Нэмэгдсэн санхүүжилтийн хувь	0.25	0.5	УТ, ОНТ
		Төсвийн хэмжээ	1130	380	ОНТ

бэлэн байдлыг хангахтай холбоотой төсвийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.	Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн нөөцийн агуулахыг шинэчлэн барьж, ашиглалтад оруулна. Замын-Үүд, Ханги авто замын шалган нэвтрүүлэх боомтод ариутгал, халдваргүйтгэлийн байгууламжийг байгуулна.	Баригдсан агуулахын тоо	0	1	ОНТ
		Байгууламжийн тоо	0	2	ОНТ
Ерөнхий чиг үүрэг 2. Хүний хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх					
Үндсэн чиг үүрэг 2.1: Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах.					
	"Эрүүл, идэвхтэй амьдрал" арга хэмжээг хэрэгжүүлж эрүүл мэндийн зөв мэдлэг дадлыг төлөвшүүлж, халдварт бус өвчнийг илрүүлэх явуулын үзлэг зохион байгуулна.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	54236	55200	ОНТ
	"Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, идэвхтэй тандалтыг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулна.	Үзлэгт хамрагдсан хүний тоо	4197	5000	ОНТ
	"Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" арга хэмжээний хүрээнд эмэгтэйчүүдийн дурангийн мэс заслыг хөгжүүлэх, эмгэг нярайн тасгийг байгуулж, зайн оношилгоо, зөвлөгөөг өргөжүүлж, эх нярайн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	85,1	90	ОНТ
	"Хавдрын эсрэг" арга хэмжээг хэрэгжүүлж хавдрын эрт илрүүлэг, үзлэгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.	Идэвхитэй тандалтад хамрагдсан хүний тоо	26043	27000	ОНТ
	"Элэг бүтэн Монгол" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, оношилгоо, эмчилгээний хамралтыг сайжруулна.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	95	98	ОНТ
	"Эрүүл чийрэг эр хүн" арга хэмжээг хэрэгжүүлж эрэгтэйчүүдэд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Нярайн нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн хувь	54	70	ОНТ, ХХО, ГХО
	"Эрүүл шүд" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, амны хөндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг, эрүүлжүүлэлтийг нэмэгдүүлэх, амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг дадлыг олгох сургалт, сурталчилгааг нэмэгдүүлнэ.	Хавдрын эрт илрүүлэгт хамрагдсан хүний тоо	35852	36100	ОНТ
		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	70	85	ОНТ
		Оношилгооны хамрагдалтын хувь	35	52,5	ОНТ
		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт эрэгтэй ажилчдаа хамруулсан байулага/хүний тоо	57/520	78/800	ОНТ
		Хамрагдсан хүний тоо	10765	12000	ОНТ
		Эрүүлжүүлэлтийн хувь	84	88	ОНТ
		Шинэчлэгдсэн автомашины тоо	7	8	ОНТ
		Яаралтай тусламжийн нэн шаардлагатай төхөөрөмжийн хувь	80,2	83,0	ОНТ, ГХО, СХО
		Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь	52	68	ОНТ, ХХО, ГХО
Зорилт 2.1.2. Орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл, чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудыг бодлогоор					

дэмжиж орон нутагтаа оношлогдон, эмчлүүлэх боломжийг бий болгоно.	Лавлагаа шатлалд орчин үеийн болон нэн шаардлагатай оношилгоо эмчилгээний тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийж, хангалтыг нэмэгдүүлнэ.	Тонг хангалтын хувь	84,2	87,0	ОНТ, ГХО, ХХО
Зорилт 2.1.3. "Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд эрүүл мэндийн мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлж, орон нутагт хийгдэх оношилгоо, эмчилгээнд алсын зайн технологи ашиглан, цахим эрт илрүүлэг, эргэн дуудах тогтолцоог бүрдүүлнэ.	Иргэдийн эрүүл мэндийн цахим мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлэх шаардлагатай арга хэмжээ авна.	Цахим мэдээллийн тоо байгаа	220000	260000	ОНТ, ГХО, ХХО
Зорилт 2.1.4. Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн оновчтой арга, хэлбэрийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн даатгалын тусламж, үйлчилгээний нэр, төрлийг нэмэгдүүлнэ.	Анхан шатлалд явуулын болон алсын зайн тусламж үйлчилгээний цахим технологийг нэвтрүүлж, цахим эрт илрүүлэг, эргэн дуудах тогтолцоог бүрдүүлнэ.	Мобайл нэвтрүүлсэн АШЭМБ-ын тоо	3	22	ОНТ, ГХО, ХХО
Зорилт 2.1.5. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, аюулгүй байдлыг хангаж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн бүртгэл, хяналтын цахим тогтолцоог бүрдүүлнэ.	Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн оновчтой аргыг нэвтрүүлнэ.	Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн хэмжээ /төг/	11700,0	34500,0	УТ
Зорилт 2.1.6. Эрүүл мэндийн ажилтны хөгжил, нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг сайжруулах, хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлэх нөхцөл боломжоор хангана.	Эрүүл мэндийн даатгалын тусламж, үйлчилгээний нэр, төрлийг нэмэгдүүлнэ.	ЭМД-аар санхүүжиж буй тусламж үйлчилгээний нэр төрлийн тоо	9	16	УТ
Зорилт 2.1.7. Аймаг, сумын эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгүүдийн барилга бүтцийг сайжрууламж, дэд чанарын шаардлага хангасан үйлчилгээг үзүүлэх орчныг бүрдүүлнэ.	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, аюулгүй байдлын стандартын хэрэгжилтийг хангуулна.	ЭМД-д хамрагдахалтын хувь	67	80	УТ
Зорилт 2.1.8.	Эмч, мэргэжилтнүүдийг гадаад, дотоодын ахисан түвшиний сургалтад хамруулж мэдлэг чадварыг дээшлүүлнэ.	Хэрэгжилтийн хувь	81	86	-
	Эрүүл мэндийн ажилтны сангийн үнийн хөнгөлөлттэй эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Цахим жороор үнийн хөнгөлөлттэй эмээр үйлчлүүлсэн иргэдийн тоо	42068	46000	УТ
	Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн барилгын их засвар хийнэ.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	3432	3600	ОНТ, ГХО, ХХО
	Хүүхдийн эмнэлэг, халдвартын эмнэлгийн барилга шинээр барина.	Хүний нөөцийн хангалтын хувь	93,9	97,0	ОНТ
	Зарим сумдын эрүүл мэндийн төв, өрх, багийн эмнэлгийн барилгыг шинээр барих болон барилгын өргөтгөл, засвар үйлчилгээг хийнэ.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНТ
	Сумдын эрүүл мэндийн байгууллагуудыг инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбох ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	Гүйцэтгэлийн хувь	30	100	УТ
	Уламжлалт анагаах ухаан, рашаан сувиллын үйл ажиллагааг өргөжүүлэн, орчин нөхцөлийг сайжруулах шаардлагатай арга хэмжээ авна.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
		Гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
		Бэлтгэж буй мэргэжлийн тоо	6	28	ОНТ

<p>АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах ухааны сургуулийн мэргэжилтэн бэлтгэх тогтолцоог сайжруулж, төгсөгчдийг орон нутагт мэргэжлээрээ ажиллах хөшүүргийг оновчтой хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>Элсэгчдийн тоог нэмэгдүүлж, оюутнуудад сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэн, орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллах үр дүнтэй хөшүүргийг бий болгоно.</p>	<p>Дэмжлэг үзүүлсэн оюутны тоо</p>	<p>25</p>	<p>120</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Хичээлийн байрны өргөтгөлийг барина.</p>	<p>Хичээлийн байрны өргөтгөлийг барина.</p>	<p>Гүйцэтгэлийн хувь</p>	<p>0</p>	<p>100</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
<p>Үндсэн чиг үүрэг 2.2. Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхитэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, мэргэжлийн спортыг дэмжиж, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх</p>					
<p>Зорилт 2.2.1. Хүн амыг хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, биеийн тамир, спортын хүртээмжтэй үйлчилгээ үзүүлэх төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд суурилсан нээлттэй, уян хатан бодлогыг хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>Төв цэнгэлдэх хүрээлэнгийн орчмыг "Соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэн" болгож, байнгын ажиллагаатай болгоно.</p>	<p>Гүйцэтгэлийн хувь</p>	<p>0</p>	<p>100</p>	<p>УТ</p>
	<p>Спортын төрлүүдийг хөгжүүлэхэд хувийн хэвшлийн олон талт оролцоог дэмжиж хамтран ажиллана.</p>	<p>Хамтран ажиллагч байгууллагын тоо</p>	<p>40</p>	<p>43</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Нийтийн биеийн тамирыг бүх нийтийн хөдөлгөөн болгох, биеийн тамир, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэн, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх</p>	<p>Хичээллэгсдийн тоо</p>	<p>4782</p>	<p>7000</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>"Унадаг дугуй" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>Хичээллэгсдийн тоо</p>	<p>55</p>	<p>90</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>"Шанд ресорт" мөсөн гулгуурын талбайг хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор байгуулна.</p>	<p>Сонирхогчдын тоо</p>	<p>200</p>	<p>450</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Сайншанд, Замын-Үүд суманд стандартад нийцсэн хөл бөмбөгийн болон граундгольфын талбай байгуулна.</p>	<p>Талбайн тоо</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.2.2. Иргэдэд үйлчлэх спортын зориулалтын стандарт талбайн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, спортоор хичээллэх орчныг сайжруулна.</p>	<p>Сайншанд суманд "Буудлагын тир" байгуулна.</p>	<p>Талбайн тоо</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Үндэсний өв соёл, уламжлалт спортыг хөгжүүлэх "Монгол бахархал" төв байгуулна.</p>	<p>Төвийн тоо</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Зарим сумдад спортын ордон байгуулна.</p>	<p>Шинээр баригдсан спорт ордны тоо</p>	<p>8</p>	<p>3</p>	<p>УТ</p>
<p>Зорилт 2.2.3. Их спортын төрөл, шигшээ багийг нэмэгдүүлж, олон улс, улс, бүсийн тэмцээнийг орон нутагтаа зохион байгуулна.</p>	<p>Их спортын төрөл, шигшээ багийг нэмэгдүүлж, олон улс, улс, бүсийн тэмцээнийг орон нутагтаа зохион байгуулна.</p>	<p>Спортын төрөл</p>	<p>8</p>	<p>9</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Өсвөрийн шигшээ багийн төрлийн тоо, медалийн чанарыг нэмэгдүүлж, багш дасгалжуулагчдыг урьж хамтран ажиллана.</p>	<p>Зохион байгуулсан тэмцээний тоо</p>	<p>1</p>	<p>9</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Тив, дэлхий, олимп, улс, бүсийн чанартай тэмцээнд оролцох тамирчид, дасгалжуулагчдад дэмжлэг, урамшуулал олгоно.</p>	<p>Шигшээ багийн төрлийн тоо</p>	<p>8</p>	<p>11</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>Урамшуулсан тамирчдын тоо</p>	<p>Хичээллэгсдийн тоо</p>	<p>370</p>	<p>450</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Үндсэн чиг үүрэг 2.3. Хүн бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцоог бэхжүүлэх</p>	<p>Зорилт 2.3.1. Сургуулийн өмнөх боловсролд 3-5 настай хүүхдийг хамруулж, 5 настай хүүхэд бүрийн сургуульд бэлтгэгдсэн байдлыг хангана.</p>	<p>Урамшуулсан тамирчдын тоо</p>	<p>60</p>	<p>290</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>"Хүүхэд бүр цэцэрлэгт" сургалтын арга хэмжээ зохион байгуулна.</p>	<p>СӨБ-ын хамран сургалтын цэвэр жин</p>	<p>89.1</p>	<p>96</p>	<p>ОНТ</p>
	<p>"Анги хамт олны олимпиад", "Зорилгын хүч", "Дэвжээ" зэрэг шаардагдах олон талт арга хэмжээ зохион байгуулна.</p>	<p>Үүнээс 5 настай сурагчдын хамрагдалтын хувь</p>	<p>97</p>	<p>99</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.2. Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч, багш нарын үндэсний үнэлгээний чанарыг ахиулна.</p>	<p>"Анги хамт олны олимпиад", "Зорилгын хүч", "Дэвжээ" зэрэг шаардагдах олон талт арга хэмжээ зохион байгуулна.</p>	<p>Чанарын үнэлгээний гүйцэтгэлийн хувь</p>	<p>34.6</p>	<p>39.1</p>	<p>ОНТ</p>

<p>Зорилт 2.3.3. Монголын түүх, хэл, соёл, ёс заншлаа мэддэг, эх орноороо бахархдаг төлөвшсөн ухаалаг иргэдийг бэлтгэх арга хэмжээг цэцэрлэг, сургуульд хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>Сургууль, цэцэрлэг бүрт орон нутгийнхаа онцлогт тохирсон хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлнэ. "Хутагтын нутгаар", "Торгон хил" сэдэвт арга хэмжээг зохион байгуулж, оролцоог нэмэгдүүлнэ. Байгаль орчин, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн олон талт арга хэмжээнд хүүхдүүдийг өргөнөөр хамруулан, орон нутгийн түүх, соёлыг таниулна.</p>	<p>Боловсруулсан хөтөлбөрийн тоо</p>	<p>4</p>	<p>5</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.4. "Чадварлаг багш" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, багшийн мэргэжлийн ур чадварыг тогтмол дээшлүүлэн, хөдөлмөрийн бүтээмжид суурилсан үнэлэмжийг бодитой болгож, нийгмийн баталгааг хангана.</p>	<p>Багш нарын ур чадвар, сурган хүмүүжүүлэх илтгэлийн уралдаан, хичээл төрлийн олимпиадыг жил бүр зохион байгуулна. Багш нарыг урамшуулах, ажиллах урам зориг өгөх, хөгжүүлэх чиглэлээр нийтийг хамарсан томоохон арга хэмжээг шат дараатай хэрэгжүүлнэ. Орон нутагт нэн шаардлагатай багш нарыг бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлнэ. Их, дээд сургуулиудтай хамтран ажиллаж магистр зэрэгтэй багшийн тоог нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо</p>	<p>1</p>	<p>9</p>	<p>ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.5. Боловсролын байгууллагын хүртээмжийг нэмэгдүүлж, орчин нөхцөлийг сайжруулна.</p>	<p>Аймгийн Боловсрол, соёл урлагийн газрын барилгыг шинээр барина. Зарим сумдад сургуулийн барилгыг шинээр барьж, сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны засвар үйлчилгээг хийнэ. Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсролын сургуулийн урлаг, биеийн тамирын танхимыг стандартын тоног төхөөрөмжөөр хангана.</p>	<p>Гүйцэтгэлийн хувь</p>	<p>0</p>	<p>100</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.6. Ерөнхий боловсролын сургуульд "Үдийн цай" арга хэмжээг "Үдийн хоол" үйлчилгээнд шилжүүлэн, шүүлтүүртэй ундны цэвэр усаар хангана.</p>	<p>"Үдийн хоол" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Сургуулийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн сайжруулна. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг ундны усны шүүлтүүрээр хангана. Цахим сургалтыг хөгжүүлэх бүх талын арга хэмжээг авч багш, суралцагчдын оролцоог нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>Гүйцэтгэлийн хувь</p>	<p>0</p>	<p>100</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.7. Цахим сургалтыг хөгжүүлэхэд багш нарын оролцоог дэмжиж, цахим хичээл боловсруулан бүх насны иргэдэд насан туршдаа суралцахуйг дэмжих боломжийг бүрдүүлнэ.</p>	<p>Цахим сургалтыг хөгжүүлэх бүх талын арга хэмжээг авч багш, суралцагчдын оролцоог нэмэгдүүлнэ. Зарим сургуулийг цахим сургууль болгох болон шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.</p>	<p>Тоног төхөөрөмж өөр хангагдсан сургуулийн тоо</p>	<p>3</p>	<p>8</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
<p>Зорилт 2.3.8. Үндэсний Монгол хэл, бичгээ чанартай эзэмшиж, хэрэглэж хэвшинэ.</p>	<p>"Миний монгол хэл, бичиг-2025" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Монгол хэл, бичгийн улсын олимпиадыг орон нутагт зохион байгуулна. Иргэдэд зориулсан үндэсний бичгийн танхимыг сургуульд түшиглэн байгуулна.</p>	<p>Үдийн хоол хөтөл бөрт хамрагдсан буй сургуулийн тоо</p>	<p>21</p>	<p>23</p>	<p>УТ</p>
<p>Зорилт 2.3.9.</p>	<p>Политехникийн коллеж болгох асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ.</p>	<p>Гал тогооны тоног төхөөрмж сайжруулсан сургуулийн тоо</p>	<p>3</p>	<p>10</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
		<p>Ундны усны шүүлтүүр сайжруулсан тоо</p>	<p>4</p>	<p>13</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
		<p>Нийлүүлсэн компьютерийн тоо</p>	<p>135</p>	<p>200</p>	<p>ОНТ</p>
		<p>Жишиг цахим сургуулийн тоо</p>	<p>2</p>	<p>4</p>	<p>УТ, ОНТ</p>
		<p>Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо</p>	<p>8</p>	<p>58</p>	<p>ОНТ</p>
		<p>Зохион олимпиадын тоо</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>ОНТ</p>
		<p>Танхимын тоо</p>	<p>3</p>	<p>8</p>	<p>ОНТ</p>
		<p>Коллежийн тоо</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>УТ</p>

Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төвд мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх тогтолцоог өргөжүүлнэ.	Батшлах хүний нөөцийг нэмэгдүүлж чадавхжуулна.	Багшийн тоо	30	35	УТ, ОНТ
Зорилт 2.3.10. Орон нутагт мэргэжил сургалт, үйлдвэрлэлийн төв, коллеж, их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагааг дэмжиж, оюутны сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлнэ.	Орон нутагт сургалтын үйл ажиллагаа явуулдаг их дээд сургуулиудад шаардлагатай мэргэжлээр сурах оюутнуудад төлбөрийн дэмжлэг үзүүлнэ. Орон нутагт их, дээд сургуулийн салбар байгуулах үйл ажиллагааг дэмжинэ.	Тэтгэлэг олгосон оюутны тоо	24	120	УТ, ОНТ
Зорилт 2.3.11. Насан туршийн боловсролыг тэгш хүртээмжтэй хүргэх шинэлэг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.	Насан туршийн боловсролыг тэгш хүртээмжтэй хүргэх шинэлэг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.	Салбарын тоо	0	1	УТ, ОНТ
Насан туршийн боловсролыг тэгш хүртээмжтэй хүргэж, суралцах орчин бүрдүүлнэ.	Насан туршийн боловсролын төвийн ажиллах нөхцөлийг сайжруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан сургалтын танхим байгуулна.	Хөтөлбөрийн тоо	0	1	УТ, ОНТ
		Барилгын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ
Үндсэн чиг үүрэг 2.4. Шинжлэх ухаан, технологийг хөгжүүлэх					
Зорилт 2.4.1. Бүх төрлийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг орон нутгийн нийгэм, эдийн засаг өгч байгаа үр өгөөжийг шалгуур болгон дэмжинэ.	Орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн ач холбогдол бүхий бүх төрлийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг дэмжинэ.	Эрдэм шинжилгээний ажлын тоо	2	9	ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 2.5. Нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, нийгмийн халамжийг оновчтой болгон, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, хүн амын хөгжлийг хангаж, дундаж давхаргын хүрээг өргөжүүлэн Монгол хүний амьдралын чанарыг дээшлүүлэх.					
Зорилт 2.5.1. Нийгмийн даатгалын шинэчлэлийг хэрэгжүүлж, хамрах хүрээг өргөтгөж, сангийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлнэ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөх ажил олгогч болон даатгуулагчийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Ажил олгогчийн тоо	697	971	НДС
		Даатгуулагчийн тоо	19638	21927	
Зорилт 2.5.2. "Цахим нийгмийн даатгал" арга хэмжээний хүрээнд нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааг үе шаттайгаар цахимжуулж, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод, шуурхай хүртээмжтэй болгоно.	Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэх бүх талын арга хэмжээ авна. Нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааг цахимжуулан, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод шуурхай хүртээмжтэй болгоно.	Орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийн хувь	112	100	НДС
		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	90	100	НДС
Зорилт 2.5.3. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг бууруулан, цахим системд үе шаттай шилжүүлнэ.	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг цахим системд шилжүүлнэ. Хөдөлмөр эрхлэгчдийн орон нутгийн цахим бүртгэлийн мэдээллийн санг байгуулна. Өрхийн амжиргааны түвшин тогтоох судалгааны чанарыг сайжруулж, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот эзэнд нь хүргэнэ.	Цахимжуулалтын хувь	25	100	НДС
		Үйлчилгээний шилжилтийн хувь	25	100	НДС
		Мэдээллийн сангийн тоо	0	1	ОНТ
		Зорилтот иргэнд хүрсэн хувь	100	100	УТ, ОНТ
		Зуучлагдсан ажлын байрны тоо	1088	1500	УТ, ОНТ

	Орлого багатай болон эмзэг бүлгийн өрхийн гишүүдийг чадавхжуулах замаар ажлын байранд зуучилж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	Зорилтот бүлгийн иргэдийн тоо	84	130	УТ, ОНТ
Зорилт 2.5.4.	Орон нутгийн бүтээн байгуулалтын эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн шинэ ажлын байр бий болгох, ажилгүйдлийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг тогтмол нэмэгдүүлнэ.	МСҮТ төгссөн сурагчдын тоо	261	1000	УТ
	Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаанд үндэслэж мэргэжилтэй боловсон хүчин бэлтгэнэ.	Түр шинэ ажлын байранд орсон иргэдийн тоо	485	2000	ОНТ
	Цагийн болон өдрөөр ажиллах хөдөлмөрийн уян хатан тогтолцоо, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Шинэ ажлын байрны тоо	1103	4800	ОНТ
	Орон нутгийн бүтээн байгуулалтын хүрээнд шинээр бий болсон үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын шинэ ажлын байранд ажиллагсдыг зуучилж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	Хувийн хөдөлмөрийн бирж байгуулах иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагыг дэмжинэ.	0	1	ОНТ
Зорилт 2.5.5.	Говийн бүсийн ахмад настны төрөлжсөн Асрамжийн газрын барилга барина.	Барилгын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ
	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ахмад настанд эзлтэй, хүртээмжтэй орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана.	Барилгын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ
Зорилт 2.5.6.	Залуучуудад бизнес эрхлэх зорилгодоо хүрэхэд шаардлагатай дэмжлэг, туслалцааг үзүүлэх, орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Хамрагдсан хүүхдийн тоо	0	200	ОНТ
	Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.	Төвөөр үйлчлүүлсэн залуучуудын тоо	448	2000	ОНТ
Зорилт 2.5.7.	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах орон нутгийн тогтолцоог бэхжүүлж, байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулж, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	Сургалт, арга хэмжээний тоо	5	20	ОНТ
	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах бодлогыг бүх түвшинд сурталчлан, хамтын ажиллагааг дэмжиж, жендэрийн хэвшмэл ойлголтыг арилгахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.	Төсөл, хөтөлбөр дэмжлэгт хамрагдсан бүлгийн тоо	24	96	ОНТ
Зорилт 2.5.8.	Гэр бүлийн үнэ цэнэ, тогтвортой байдлыг хангах, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хүүхэд хүмүүжлийн зэрэг аргыг түгээн дэлгэрүүлнэ.	Зохион байгуулсан багц арга хэмжээний тоо	3	20	ОНТ
	Гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангах бүх талын бодлого, нөлөөллийн үйл ажиллагааг явуулна.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	90	100	ОНТ
Зорилт 2.5.9.	Хүүхдэд эзлтэй орон нутаг арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн тоо	37000	152000	ОНТ
	Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлж, хүүхдэд эзлтэй орчныг бүрдүүлнэ.	Байгуулагдсан төвийн тоо	0	1	ОНТ
		Арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн тоо	15000	60000	УТ, ОНТ
		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
		Гүйцэтгэлийн хувь	10	100	УТ, ОНТ
		Гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ

	Байгууллага, аж ахуйн нэгжийн дэргэдэх эцэг, эхийн зөвлөлийн тоог нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг нь идэвхжүүлнэ.	Эцэг эхийн зөвлөлтэй байгууллагын тоо	100	
Зорилт 2.5.10. Нийгмийн харилцаан дахь залуучуудын хөгжил, оролцоог сайжруулж, санал санаачилгыг дэмжинэ.	Залуучуудын хөгжил, оролцоо, эрх хамгааллын талаарх төрийн бодлого шийдвэр, дүрэм журмын хэрэгжилтийг хангана.	Арга хэмжээнд хамрагдсан залуучуудын хувь	60	УТ, ОНТ
	Залуучуудын хөгжил, оролцоог сайжруулж, санал санаачлагыг дэмжинэ.	Арга хэмжээнд хамрагдсан залуучуудын хувь	60	УТ, ОНТ
	Сайншанд, Замын-Үүд сумдад хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төвийг байгуулна.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	УТ
	Залуу гэр бүлийг орон сууцтай болгох төсөл, хөтөлбөрийг дэмжинэ.	Орон сууцанд хамрагдсан өрхийн хувь	25	УТ
Үндсэн чиг үүрэг 2.6. Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдлэн, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх.				
Зорилт 2.6.1.				
Үндэсний бахархал, монгол өв соёлыг өвлүүлж, стандарт шаардлагад нийцсэн соёл урлагийн байгууллагын барилга байгууламжийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Хамарын хийдэд ноён хутагт Д.Данзанравжаагийн нэрэмжит соёл аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах төслийг эхлүүлнэ.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	ОНТ
	Сайншандад 700 хүний суудалтай "Саран Хөхөө" шинэ театрын барилга барина.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	УТ, ОНТ
	Зарим сумдад музей, номын сан, соёлын төвийн барилга байгууламжийг барьж ашиглалтад оруулна.	Барилга байгууламжийн тоо	0	УТ, ОНТ
	Замын-Үүд суманд 500 хүний суудалтай соёлын ордон барина.	Гүйцэтгэлийн хувь	0	УТ, ОНТ
	"Монгол соёл-Монгол хүмүүн" төслийг зарим сумдад үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.	Төсөл хэрэгжүүлсэн сумдын тоо	0	УТ, ОНТ
Зорилт 2.6.2. Соёл, урлагийн тогтвортой хөгжлийн зорилтыг хангаж, "Цахим соёл" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Номын санд "Үүлэн сервэр" электрон каталогийг нэвтрүүлж, номын фондыг нэмэгдүүлж, интернэтэд суурилсан үйлчилгээг хүргэнэ.	Электрон хувилбар нэвтрүүлэх хувь	0	ОНТ
	Соёлын байгууллагуудын үйлчилгээнд цахим технологийг нэвтрүүлнэ.	Цахим технологид нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо	1	ОНТ
	Соёл урлагийн байгууллага, сургууль цэцэрлэгийн дуу хөгжмийн багш, мэргэжлийн уран бүтээлчдийг сургаж бэлтгэнэ.	Дэмжлэг үзүүлсэн багш, уран бүтээлчийн тоо	9	ОНТ
	Соёлын байгууллагуудын үйлчилгээнд шинэлэг арга барилыг нэвтрүүлж хүртээмжийг сайжруулна.	Арга хэмжээний тоо	2	ОНТ
Зорилт 2.6.3. Соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлж, орон нутгийн онцлог шингэсэн соёлын үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	Баяр наадам, тэмдэглэлт ой, томоохон арга хэмжээнд зориулсан уран бүтээлийг дэмжиж ажиллана.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	2	ОНТ
	Хүүхдэд зориулсан шинэ уран бүтээл тогтмол туурвина.	Уран бүтээлийн тоо	1	ОНТ
	Нутгийн яруу найрагч, хөгжмийн зохиолчдын дууг нутагшуулах, ардын авьяастнуудын дунд уралдаан зохион байгуулах, тоглолт хийх, шилдэг уран бүтээл, уран бүтээлчдийг сурталчлах зэрэг ажлыг хийнэ.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	2	ОНТ
Зорилт 2.6.4. Соёлын биет болон биет бус өвийн хадгалалт, хамгаалалтыг	Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагчдын видео бичлэг, дуу дүрсийг хадгалж, цахим сан үүсгэн, өвлүүлэн үлдээхэд урамшуулна.	Урамшуулсан хүний тоо	2	УТ, ОНТ

сайжруулан, судлан сэргээх, өвлөн уламжлуулах, олон нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх ажлыг зохион байгуулна.	Музейн сан хөмрөгийг баяжуулж, түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг бүртгэлжүүлэх, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулна.	Бүртгэлжүүлсэн үл хөдлөх дурсгалт газрын тоо	198	50	ОНТ, ГХО, ХХО
	Хүн бүр удмаа мэдэж, угийн бичгийг хөтлөх үндэсний уламжлалыг хэвшүүлэх зан үйлийг сургах, сургалт нөлөөллийн арга хэмжээг эрчимжүүлнэ.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	2	170	ОНТ
Ерөнхий чиг үүрэг 3. Эдийн засгийн бодлогыг хэрэгжүүлэх					
Үндсэн чиг үүрэг. 3.1. Санхүү, эдийн засгийн хүндрэлийг богино хугацаанд даван туулж, төсвийн тогтвортой, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлэх					
Зорилт 3.1.1.	Банкны үйлчилгээг цахимжуулах ажлыг эрчимжүүлэх замаар иргэдийн хуримтлал үүсгэхэд анхаарч бэлэн бус төлбөр тооцоог дэмжинэ.	Хадгаламжийн үлдэгдэл	162 тэрбум төгрөг	180 тэрбум төгрөг	УТ
Банк санхүүгийн зах зээлийн эрсдэл даах, найдвартай байдлыг сайжруулна.	Иргэдийн мэдлэг, хандлагыг дээшлүүлэн санхүүгийн эрсдэл, дарамтад өртөхөөс сэргийлнэ.	Сургалтад хамрагдах хүний тоо	620	4000	УТ
Зорилт 3.1.2.	Иргэдийн санхүүгийн сахилга батыг дээшлүүлэхэд анхаарч хугацаа эхтэрсэн зээлийг бууруулж зээлжих чадварыг нэмэгдүүлнэ.	Чанаргүй зээлийн хувь	5.5	5.0	УТ
Төсвийн хөрөнгийг орон нутгийн хөгжилд чиглүүлэн үр ашигтай, хариуцлагатай зарцуулах бодлого баримтална.	Татварын тайлагналт, хураалтын үйл ажиллагааг цахимжуулж, татвар төлөгчдийг татварт хамруулах хүрээг нэмэгдүүлнэ.	Цахимжуулалтын хувь	81.2	96.6	УТ
	Төсвийг зориулалтын дагуу үр ашигтай зарцуулж, төсвийн сахилга батыг сайжруулна.	Зардлын хэмнэлтийн хувь	2.4	3.5	ОНТ
	Төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад хийх санхүүгийн хяналт шалгалтын үр нөлөөг дээшлүүлнэ.	Шилэн дансны мэдээллийн хувь	99,3	99.8	ОНТ
	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийг онлайн системд бүрэн шилжүүлнэ.	Цахимд шилжүүлсэн хувь	90	100	ОНТ
Зорилт 3.1.3.	Төсөл, тендерийн шалгаруулалтыг олон нийтэд ил тод болгож "Шилэн тендер шалгаруулалт"-ын бодлого хэрэгжүүлнэ.	Цахимд шилжүүлсэн хувь	85	100	УТ,ОНТ
Төрийн худалдан авах ажиллагааг хариуцлагажуулан орон нутгийн аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг бодлогоор дэмжинэ.	Тендер шалгаруулалтад хуулийн дагуу давуу эрх нь тооцогдох боломж бүхий аж ахуйн нэгжүүдийн чадавхыг нэмэгдүүлж, орон нутгийн хөдөлмөр эрхлэлт, орлогыг нэмэгдүүлэх бодлого баримтална.	Давуу эрхийн хувь	10	80	УТ,ОНТ
Зорилт 3.1.4.	Албан журмын даатгалын холбоо, даатгал, хөрөнгийн үнэлгээний компаниудын хохирол барагдуулах ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулна.	Арга хэмжээний тоо	1	10	УТ
Даатгалын хариуцлагын тогтолцоог сайжруулан, хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.	Даатгалын байгууллагын нөхөн төлбөр олголтыг сайжруулна.	Нөхөн төлбөр олголтын хувь	80	98	ОНТ
	Иргэдийг даатгалд хамруулах нөлөөллийн ажлыг дэмжинэ.	Иргэдийн даатгалд хамрагдсан тоо	600	2000	ОНТ
Зорилт 3.1.5.	Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй үнэт цаасны компаниудыг орон нутагт үйл ажиллагаа явуулахад бодлогоор дэмжиж ажиллана.	Үнэт цаасны компанийн тоо	1	5	ОНТ
Хөрөнгийн зах зээлийг иргэндээ ээлтэй, эдийн засагт өгөөжтэй байдлаар хөгжүүлнэ.	Үнэт цаас, хувьцааны талаарх иргэдийн мэдлэгийг нэмэгдүүлнэ.	Сургалтад хамрагдах хүний тоо	364	2554	ОНТ
Зорилт 3.1.6.	Хүн ам, өрхийн мэдээллийн сангийн баяжилтыг төрийн бусад мэдээллийн сантай уялдуулан сайжруулж, хүн ам зүйн нарийвчилсан мэдээллийг гаргахад ашиглана.	Мэдээлэл ашиглах хувь	85	100	УТ

шаардлагатай мэдээллийн эх үүсвэртэй болно.	Мал, тэжээвэр амьтдын тооллогыг зохион байгуулж, хөдөө аж ахуйн салбарын түүвэр судалгаанд хамрагдах өрхийн жагсаалт болон сэдэвчилсэн судалгааг гаргахад ашиглана.	Мэдээлэл ашиглах хувь	90	100	УТ
	Албан ёсны болон захиргааны статистикийн мэдээ, тайланг боловсруулах, тархаах, шуурхай, хүртээмжтэй байдлыг сайжруулах, тооллого судалгааны мэдээллийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	Мэдээлэл ашиглах хувь	90	100	УТ
Үндсэн чиг үүрэг 3.2. Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн газрын тос, нүүрс-хими, жонш, зэсийн баяжмал, төмөрлөг зэрэг үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг орон нутгаас дэмжиж, олон тулгуурт эдийн засгийн бүтцийг бий болгох.					
Зорилт 3.2.1. Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц нэмүү өртөг шингэсэн уул уурхайн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	Цагаан сувартын зэс молибдений үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтын ажлыг үргэлжлүүлэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлнэ.	Бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэлийн	47	100	ГХО
	Зүүн цагаан дэлийн жоншны далд уурхайн дэд бүтцийн ажлыг гүйцэтгэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлнэ.	Дэмжлэгийн тоо	0	7	ГХО
Зорилт 3.2.2. Дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулна.	Уул уурхайн баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдийг байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.	Шинээр байгуулагдах үйлдвэрийн тоо	0	5	ГХО
	Алтанширээ сумын нутагт дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэр байгуулахад орон нутгаас дэмжлэг үзүүлнэ.	Бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэлийн хувь	30	100	ГХО
Зорилт 3.2.3. Байгаль орчинд ээлтэй, хариуцлагатай уул уурхайн үйл ажиллагааг дэмжинэ.	Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг түүхий эдээр хангах, дамжуулах хоолой барих, бүтээн байгуулалтын ажлуудыг гүйцэтгэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлнэ.	Бүтээн байгуулалтын ажил	20	100	ГХО
	Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлж байгаа уул уурхайн компанийн тусгай зөвшөөрлийг цуцлуулах хүртэл арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.	Дэмжлэгийн тоо	3	2	ГХО
Үндсэн чиг үүрэг 3.3. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг өргөжүүлж, гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг орон нутгаас хангаж, импорттыг орлох, экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих.	Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч ажиллана.	Хамтран ажиллах гэрээний биелэлтийн хувь	0	80	ХХО
	Газар тариалан эрхлэгчдийг сургаж дэдлагажуулах, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, хүний нөөцийг бэхжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	0	9	ХХО
Зорилт: 3.3.1. Атрын IV аяныг хэрэгжүүлж, орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх замаар хүн амын хүнсний ногооны хангамжийг тогтвортой өсгөнө.	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо	4	12	ХХО
	Тариалангийн талбайн хөрсийг хамгаалж, үржил шимийг сайжруулан, бордоо, ургамал хамгааллын зохистой байдалд хяналт тавина.	Арга хэмжээ	3	6	ОНТ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Оролцогчдын тоо	150	200	ОНТ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Шинжилгээнд хамруулсан талбайн хэмжээ	70/га,	31/га/	ОНТ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Хяналт шалгалтын тоо	2	8	ХХ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Сортын тоо	2	5	УТ, ОНТ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Үрийн хангамжийн өсөлтийн хувь	13	13	УТ, ОНТ
	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Техник шинэчлэлтийн хувь	20	40	УТ, ЖДУДС, ХХО

Шинээр тоо-1	Шинээр баригдсан зоорийн	1	4	УТ, ЖДҮДС, ХХО
Өрхийн тариалангийн үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлэх замаар техник технологийг шинэчлэн, хамгаалагдсан хөрсний тариалалт /хүлэмж/, зоорийн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Нэмэгдсэн талбайн хэмжээ	9909 /м2/	1000 /м2/	УТ, ЖДҮДС, ХХО
Газар тариалан эрхлэгчдийг хөнгөлөлттэй зээл, гадаад, дотоодын төсөл хөтөлбөрт хамруулан дэмжих замаар үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	Тариалангийн чиглэлээр олгосон газрын хэмжээ	16 /га/	16/га/	ХХО, ГХО
Гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжиж хүн амын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан иргэдийн тоо	7	20	ХХО, ГХО
Сумдад мал нядлах эрүүл ахуйн шаардлага хангасан төвлөрсөн цэг байгуулах, малын гаралтай экологийн цэвэр бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Санхүүжилт /сая төг/	55.0	120.0	ХХО, ГХО
Стратегийн хүнсний улирлын нөөц бүрдүүлэх, хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, тавих хяналтыг сайжруулна.	Хүн амын төмс, хүнсний ногооны хангамжийн хувь	10.7	20.0	ХХО, ГХО
Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг бэлтгэх, боловсруулах, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар малчид, иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.	Мах, махан бүтээгдэхүүний үйлдвэр, цехийн тоо	6	11	ЖДҮ, ХХО
Зорилт 3.3.2. Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг бэлтгэх, боловсруулах, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар малчид, иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.	Гурилан бүтээгдэхүүний үйлдвэр, цехийн тоо	36	42	ЖДҮ, ХХО
	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэр, цехийн тоо	4	10	ЖДҮ, ХХО
	Санхүүжилт /сая.төг/	253.0	480.0	ЖДҮ, ХХО
	Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо-17	17	13	ОНТ, ХХО
	Хяналт шалгалтад хамрагдсан ААН, иргэдийн тоо -51	51	79	ОНТ, ХХО
	Шинээр байгуулсан цэгийн тоо	7	6	ОНТ, ХХО
	Шинжилгээнд хамрагдсан махны хэмжээ /тн/	31.5	94.5	ОНТ, ХХО
	Боловсруулах үйлдвэр, цехийн тоо	13	23	СХС, ХХО
	Санхүүжилт- /сая.төг/	20.0	80.0	СХС, ХХО
	Үндэсний үйлдвэрт тушаасан түүхий эд нийлүүлэлтийн хувь	5	20	УТ
	Шинээр тархаан сайжруулсан хээлтүүлэгчийн тоо	8900	1000	ОНТ, ХХО
	Генийн санд хадгалуулсан үрийн тоо	0	70	ОНТ, ХХО
	Өндөр ашиг шимт малын тоон өсөлтийн хувь	0.5	4	ОНТ, ХХО
	Эрчимжсэн аж ахуйн тоо	61	72	ЖДҮ, СХС, ХХО
	Төслийн Санхүүжилт /сая төг/	3	4	ЖДҮ, СХС, ХХО
	Санхүүжилт /сая төг/	200.0	390.0	ХХО

	Малчид иргэдийн захиалгын дагуу, бод, бог малд зохиомол хээлтүүлэг хийнэ		Зохиомол хамрагдсан малын тоо Өсөлтийн хувь	448	484	XXO
			Судалгаанд хамруулсан сумын тоо	3	2	XXO
			Бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөө шинээр батлуулсан сумын тоо	14	14	ОНТ
			Нөхөн сэргээсэн бэлчээрийн талбай	5	3	ОНТ
			Шинээр гарсан, сэргээн засварласан хөдгийн тоо	60000/га/	60000/га/	УТ, ОНТ
			Илгээсэн мессеж тоо	33	60	УТ, ОНТ
			Хадлангийн салааны тоо	98000	10000	ОНТ
			Малын тэжээл тариалсан хэмжээ /га/	2	5	УТ, ЖДҮ, СХС, ХХО
			Өвс, тэжээл /тн/	6.5	7.5	
			Аймаг, сумдын өвс, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэлтийн хувь	400/12	700/17	
			Малчдын тоо	53	70	ОНТ
			Шинээр ашиглалтад орсон ахуйн үйлчилгээний төвийн тоо	55	180	УТ, ОНТ
			Шинээр ашиглалтад орсон худалдааны төвийн тоо	0	2	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Төслийн тоо, санхүүжилт /сая.төг/	8	9	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо, Хамрагдсан ААН, иргэдийн тоо	1/71.0	5/450.0	ЖДҮ, СХС, ХХО
			"Нутгийн бренд" төв байгуулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь	3/200	8/800	УТ, ОНТ, ХХО
			Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо	0	20	ХХО
			Захиалгаар бүтээгдэхүүн нийлүүлж буй иргэн, ААН	30	43	ХХО
Зорилт 3.3.4.	Бэлчээрийн төлөв байдал, даацад тулгуурлан нөхөн сэргээлтийг хийж, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлж, ашиглалтыг сайжруулна.	Малчид иргэдийн захиалгын дагуу, бод, бог малд зохиомол хээлтүүлэг хийнэ	Зохиомол хамрагдсан малын тоо Өсөлтийн хувь	448	484	XXO
			Судалгаанд хамруулсан сумын тоо	3	2	XXO
			Бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөө батлан хэрэгжүүлнэ.	14	14	ОНТ
			Зарим сумдын бэлчээрт хөнөөл учруулж буй үлийн цагаан оготной тэмцэх, доройтлыг бууруулах, нөхөн сэргээх ажлыг зохион байгуулна.	5	3	ОНТ
			Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	60000/га/	60000/га/	УТ, ОНТ
			Хөдөө аж ахуйн салбарын цаг үеийн мэдээ, мэдээллийг шуурхай хүргэх "Масс мессеж" үйлчилгээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.	33	60	УТ, ОНТ
			Хадлан тэжээл бэлтгэх менежментийг сайжруулж, малын тэжээлийн ургамал тариалах ажилд иргэд, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	98000	10000	ОНТ
			Малын тооноос хамааруулан өвс, тэжээлийн шаардлагатай нөөцийг бүрдүүлэн, стандартын дагуу хадгална.	2	5	УТ, ЖДҮ, СХС, ХХО
			Мал сүргээ тогтвортой өсгөн үржүүлж, нүүдлийн соёл уламжлалыг хадгалан малчдын залуу халааг бэлтгэхэд хувь нэмрээ оруулж байгаа тэргүүний малчдыг урамшуулах, тэргүүн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.	6.5	7.5	
			Сайншанд, Замын-Үүд сумдад ахуйн үйлчилгээ, худалдааны нэгдсэн төв байгуулах хувийн хэвшлийн санал, санаачилгыг дэмжинэ.	400/12	700/17	
			Орон нутгийн хүнс, газар тариалан, өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, борлуулах "Нутгийн бренд" төвийг байгуулах хувийн хэвшлийн санал, санаачилгыг дэмжинэ.	53	70	ОНТ
			Орон нутагт хэрэгжиж буй томоохон төсөл, хөтөлбөр, боловсруулах, баяжуулах үйлдвэрийн захиалгат ажлыг өрхийн болон жижиг, дунд бизнес эрхлэгчид гүйцэтгэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.	55	180	УТ, ОНТ
Зорилт 3.3.5.	Мал аж ахуйг тогтвортой хөгжүүлэх, байгаль цаг уурын эрсдэлээс хамгаалах, бэлэн байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	Малчдын тоо	Шинээр ашиглалтад орсон ахуйн үйлчилгээний төвийн тоо	55	180	УТ, ОНТ
			Шинээр ашиглалтад орсон худалдааны төвийн тоо	0	2	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Төслийн тоо, санхүүжилт /сая.төг/	8	9	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо, Хамрагдсан ААН, иргэдийн тоо	1/71.0	5/450.0	ЖДҮ, СХС, ХХО
			"Нутгийн бренд" төв байгуулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь	3/200	8/800	УТ, ОНТ, ХХО
			Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо	0	20	ХХО
			Захиалгаар бүтээгдэхүүн нийлүүлж буй иргэн, ААН	30	43	ХХО
Зорилт 3.3.6.	Орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээ, өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийг дэмжин хөгжүүлж, хүнсний аюулгүй байдалд таавих хяналтыг сайжруулна.	Малчдын тоо	Шинээр ашиглалтад орсон ахуйн үйлчилгээний төвийн тоо	55	180	УТ, ОНТ
			Шинээр ашиглалтад орсон худалдааны төвийн тоо	0	2	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Төслийн тоо, санхүүжилт /сая.төг/	8	9	ЖДҮ, СХС, ХХО
			Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо, Хамрагдсан ААН, иргэдийн тоо	1/71.0	5/450.0	ЖДҮ, СХС, ХХО
			"Нутгийн бренд" төв байгуулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь	3/200	8/800	УТ, ОНТ, ХХО
			Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо	0	20	ХХО
			Захиалгаар бүтээгдэхүүн нийлүүлж буй иргэн, ААН	30	43	ХХО

	Худалдаа, хүнс, нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд холбогдох стандартыг мөрдүүлэх, салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулан мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэнэ.	Тохирлын хамруулсан үнэлгээнд худалдаа, үйлдвэр, үйлчилгээ, бүтээгдэхүүний тоо	412	450	-
	Орон нутагт хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангаж, стандартыг сурталчлан цар хүрээг өргөжүүлнэ.	Худалдаа, үйлдвэр, үйлчилгээ, бүтээгдэхүүнд тохирлын гэрчилгээ тоо	232	232	-
		Баталгаажуулалтад хамруулсан хэмжих хэрэгслийн тоо	2500	3000	-
		Баталгаажуулалтад хамрагдалтын хувь	92	96	-
	Малын эмч, мэргэжилтний хүний нөөцийг бүрдүүлэн, чадавхжуулна.	Мэргэжил дээшлүүлсэн болон давтан суралцсан эмч, мэргэжилтнүүдийн тоо	150	200	УТ, ОНТ, ХХО
	Мал, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүсэл, чанарт тавих хяналтыг сайжруулна.	Хүний нөөцийн хангамжийн хувь	53.5	78.0	УТ, ОНТ, ХХО
		Хяналт шалгалтад хамруулсан иргэн, ААН-ийн тоо	109/55	140/70	ОНТ
Зорилт 3.3.7.	Мал эмнэлгийн ажил, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, мал, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлагыг хангуулж, экспортыг нэмэгдүүлнэ.	Өвчний Арга хэмжээний Хамрагдалтын хувь	13/16/93	13/16/96	УТ, ОНТ
		Эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээ хамрагдалтын хувь	31.5	70	УТ, ОНТ
		Үзлэг, тандалтад хамруулсан малын тоо /сая. толгой/	1.14	1.5	УТ, ОНТ
		Зүй бус хорогдлын бууралтын хувь	2.5	2.5	УТ, ОНТ
		Зооноз, шинээр болон дахин сэргэж байгаа өвчний тандалтад хамрагдсан малын тоо	16455	10000	УТ, ОНТ
		Шинжилсэн дээжийн тоо	44600	44600	УТ, ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 3.4. Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх.					
Зорилт 3.4.1.	Аймгийн аялал жуулчлалын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.	Мастер хэрэгжилтийн хувь	30	100	ОНТ
	Үндэсний онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэдэд	Цахим хандалтын нэмэгдсэн хувь	0	25	ОНТ

түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг түлхүү хөгжүүлнэ.	Үндэсний зан заншил, уламжлал, түүх соёл, унаган байгаль, нүүдэлчин ахуйг түшиглэсэн аялал жуулчлалыг дэмжиж, хөгжүүлнэ.	Зохион байгуулсан эвент арга хэмжээний тоо	1	10	ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 3.5. Эрчим хүчний тогтвортой байдлыг хангах.					
Зорилт 3.5.1. Эрчим хүч, дулаан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Сайншанд сумын дулааны станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх судалгааны ажлыг хийлгэж, барилгын ажлыг эхлүүлнэ.	Судалгааны ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНХС
	Чойр-Сайншандын 230 км урттай 220 кВт-ын хүчдэлтэй цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг барихад орон нутгаас дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллана.	Хамтран ажилласан арга хэмжээний тоо	0	2	УТ,ОНТ
	Сайншанд сумын дулаан хангамжийг хоёрдогч хэлхээнд шилжүүлнэ.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНХС
	Зарим сумын цахилгаан эрчим хүчний хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх судалгааны ажлыг хийж, үе шаттайгаар хэрэгжүүлж эхэлнэ.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
	Мандах, Сайхандулаан сумдад халаалтын зуух, нэгдсэн инженерийн шугам барих ажлыг судалж, шийдвэрлэнэ.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
Улаанбаатар төмөр замын харьяаны халаалтын зуух, инженерийн шугам сүлжээг орон нутагт авах ажлыг судална.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ	
Үндсэн чиг үүрэг 3.6. Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц зам, тээврийн сүлжээг байгуулах.					
Зорилт 3.6.1. Зам, тээврийн сүлжээг байгуулж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.	Сайншанд-Баруун-Урт-Хөөт, Зүүнбаян-Ханги чиглэлийн төмөр замын төслийг хэрэгжүүлэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллана.	Хамтран ажиллах ажлын тоо	2	4	УТ, ОНТ
	Сайншанд, Замын-Үүд сумдын авто замыг өргөтгөх судалгааны ажил, автозам, замын байгууламжид засвар шинэчлэлтийг хийж, шинээр барина.	Барилгын ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНХС, ОНТ, Замын сан
	Сум, суурин газрыг хатуу хучилттай авто замаар холбох судалгааны ажлыг хийнэ. /ХөвсгөлХатан булаг сумдыг аймгийн төвтэй хатуу хучилттай авто замаар холбох ТЭЗҮ, зураг төсөв боловсруулах/	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНТ
	Хот доторх нийтийн тээврийн үйлчилгээнд ухаалаг технологи нэвтрүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	GPS суурилуулсан автобус, нэмэгдсэн автобусны тоо	0/3	5/2	ОНХС
Үндсэн чиг үүрэг 3.7. Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын нэгдмэл удирдлага, менежментийн тогтолцоог бэхжүүлж, ирээдүйн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлэх.					
Зорилт 3.7.1. "Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд байнгын ажиллагаатай станцуудаас бүрдсэн геодезийн хэмжил зүйн дэд бүтэц, хаягжилтын нутаг нэгдсэн системийг аймгийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд байгуулж, тэдгээрийн тоон мэдээллийг түгээх	GNSS байнгын ажиллагаатай станц байгуулна.	Нэмэгдсэн станцын тоо	0	2	УТ
	Хаягийн тэмдгийн суурилуулалтын ажлыг зохион байгуулж, хаягийн мэдээллийн нэгдсэн системд оруулан олон нийтэд сурталчилна.	Хаягжуулалт хийгдсэн сумын тоо	10	14	ОНТ
	1:1000 масштабтай байр зүйн зургийн тодруулалт хийнэ.	Тодруулалт хийгдсэн сумын тоо	14	14	ОНТ
	Газар зүйн нэрийн тодруулалт хийж, нэрийн цахим мэдээллийн сан байгуулна.	Тодруулалт хийгдсэн сумын тоо	0	14	ОНТ

тогтолцоог үе шаттайгаар бий болгоно.	Урстан геодезийн цэг тэмдэгтийг сэргээн засварлана.	Сэргээн засварласан цэг тэмдэгтийн тоо	0	263	ОНТ
Зорилт 3.7.2. Иргэд, олон нийтийн оролцоотой газар зохион байгуулалтын нэгдсэн төлөвлөлтийн болон газрын кадастрын нэгдсэн ухаалаг системүүдийг орон нутагт нэвтрүүлнэ.	Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнийн мэдээллийг газрын үнэлгээний системд оруулан, дүн шинжилгээ хийнэ. Газрын бүртгэлийн нэгдсэн системд эзэмшил, ашиглалт, өмчлөлд олгогдсон газруудыг бүрэн хамруулж, нөхөн бүрдүүлэлт хийнэ. Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэл, үнэлгээ, төлбөр, татвар, биржийн нэгдсэн системийг нэвтрүүлж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна. Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт, газрын кадастрын нэгдсэн ухаалаг системийг бүрэн нэвтрүүлнэ.	Үнийн мэдээний тоо	945	1345	ОНТ
Зорилт 3.7.3. Өрх гэр бүлийн худалдан авах чадварт нийцүүлэн орон сууцжуулах бодлого хэрэгжүүлнэ.	"Мандах наран" орон сууцны хороолол төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ. Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон сумдад орон сууц барих төсөл хэрэгжүүлнэ. Зарим сумдад "Тохилог хотхон" орон сууц барих хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг дэмжинэ. Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй түрээсийн орон сууц хөтөлбөрт орон нутгийн иргэдийг хамруулах ажлыг зохион байгуулна. Суурьшлын бүсэд дэд бүтэц бий болгох ажлыг судалгаанд тулгуурлан төлөвлөж, үе шаттай хэрэгжүүлнэ. Хуучны орон сууцнуудын инженерийн шугам сүлжээг шинэчлэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэх байгууламжаас гарсан саарал усыг дахин ашиглах боломжийг судалж хэрэгжүүлнэ. Зарим сумдын ус хангамжийн нөөцийн санг өргөтгөж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ. Зарим сумдын цэвэрлэх байгууламж барих ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	Бүртгэгдсэн нэгж талбарын хувь	-	100	ОНТ
Зорилт 3.7.4. Хот, суурин ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж, ашиглалтын дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.	Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт, газрын кадастрын нэгдсэн ухаалаг системийг бүрэн нэвтрүүлнэ. "Мандах наран" орон сууцны хороолол төслийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ. Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон сумдад орон сууц барих төсөл хэрэгжүүлнэ. Зарим сумдад "Тохилог хотхон" орон сууц барих хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг дэмжинэ. Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй түрээсийн орон сууц хөтөлбөрт орон нутгийн иргэдийг хамруулах ажлыг зохион байгуулна. Суурьшлын бүсэд дэд бүтэц бий болгох ажлыг судалгаанд тулгуурлан төлөвлөж, үе шаттай хэрэгжүүлнэ. Хуучны орон сууцнуудын инженерийн шугам сүлжээг шинэчлэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэх байгууламжаас гарсан саарал усыг дахин ашиглах боломжийг судалж хэрэгжүүлнэ. Зарим сумдын ус хангамжийн нөөцийн санг өргөтгөж, нөөцийг нэмэгдүүлнэ. Зарим сумдын цэвэрлэх байгууламж барих ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	Системд оруулсан мэдээллийн хувь	0	100	УТ
Зорилт 4.1.1. Төрийн үйлчилгээг шуурхай, хүртээмжтэй хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлж, төрийн цахим үйлчилгээг хөгжүүлнэ.	Урстан геодезийн цэг тэмдэгтийг сэргээн засварлана. Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнийн мэдээллийг газрын үнэлгээний системд оруулан, дүн шинжилгээ хийнэ. Газрын бүртгэлийн нэгдсэн системд эзэмшил, ашиглалт, өмчлөлд олгогдсон газруудыг бүрэн хамруулж, нөхөн бүрдүүлэлт хийнэ. Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэл, үнэлгээ, төлбөр, татвар, биржийн нэгдсэн системийг нэвтрүүлж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна. Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт, газрын кадастрын нэгдсэн ухаалаг системийг бүрэн нэвтрүүлнэ.	Системд хандсан иргэдийн тоо	3000	5000	УТ
Ерөнхий чиг үүрэг 3.Засаглалын бодлогыг хэрэгжүүлэх Үндсэн чиг үүрэг 4.1. Хүний хөгжлийг хангасан ухаалаг, постөрттой, сайн засаглалыг бэхжүүлэн, цахим технологийг тулгуурласан төрийн үйлчилгээг эрчимжүүлж, төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн хамтын ажиллагаа өргөжүүлэх.	Ашиглалтад орсон орон сууц /айл/	Ашиглалтад орсон орон сууц /айл/	1360	2060	УТ
Зорилт 4.1.1. Төрийн үйлчилгээг шуурхай, хүртээмжтэй хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлж, төрийн цахим үйлчилгээг хөгжүүлнэ.	Цахим систем нэвтрүүлсэн сум, байгууллагын тоо	Төрөөс үзүүлсэн дэмжлэгийн тоо	111	262	ОНТ
	Цахим үйлчилгээний тоо	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	2	ОНТ
	Цахим хаягтай сум, байгууллагын тоо	Барилгын ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ
		Төлөвлөсөн ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	50	УТ, ОНТ
		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	50	ГХО,ОНТ, ОНХС
		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	50	ГХО,ОНТ, ОНХС
		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	50	ГХО,ОНТ, ОНХС
		Цахим систем нэвтрүүлсэн сум, байгууллагын тоо	5	33	УТ,ОНТ
	Цахим үйлчилгээний тоо	Цахим үйлчилгээний тоо	52	129	УТ,ОНТ
	Цахим хаягтай сум, байгууллагын тоо	Цахим хаягтай сум, байгууллагын тоо	4 сум, 10 агентлаг	10 сум, 20 агентлаг	УТ,ОНТ

<p>Зорилт 4.1.2.</p> <p>Төрийн бодлогын залгамж чанарыг ханган, мэргэшсэн, тогтвортой, чадварлаг, ёс зүйтэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний чанар, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.</p>	<p>Төрийн захиргааны байгууллагад чиг үүргийн иж бүрэн шинжилгээ хийж, ажил үүргийн давхцал, хийдлийг арилгах бодлогын шинэчлэлийг хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Орон нутагт дутагдалтай байгаа салбарын мэргэжлээр төрийн албанд шаардлагатай байгаа хүний нөөцийг бэлтгэнэ.</p> <p>Төрийн байгууллагын сургалтын орчныг сайжруулж, төрийн албан хаагчдыг чадваржуулах бодлого баримтлана.</p> <p>Төрийн албан хаагчийн харилцаа хандлага, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлж, шинэ соёлыг төлөвшүүлнэ.</p> <p>Төрийн албанд жөндөрийн мэдрэмжтэй бодлого хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулна.</p>	<p>Шинжилгээ хийсэн байгууллагын тоо</p> <p>Бэлтгэсэн хүний нөөц</p> <p>Сургалтад хамрагдсан албан хаагчийн хувь</p> <p>Болзолт уралдааны шалгуур хангасан байгууллагын тоо</p> <p>Жөндөрийн мэдрэмжтэй баримт бичгийн хувь</p> <p>Орон нутгийн өмчит байгууллагын хувь</p>	<p>0</p> <p>40</p> <p>80</p> <p>0</p> <p>60</p> <p>89</p> <p>100</p>	<p>28</p> <p>70</p> <p>95</p> <p>35</p> <p>80</p> <p>100</p>	<p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p>
<p>Үндсэн чиг үүрэг 4.2. Иргэдийг аюулгүй, амар тайван, гамшгийн эрсдэлгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх.</p>					
<p>Зорилт 4.2.1.</p> <p>Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.</p>	<p>Улсын хилийн халдашгүй дархан байдал, хил орчмын нутаг дэвсгэрийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хилийн ангилуудад орчин үеийн техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх, хилийн торон саадыг шинэчлэх, хилчдийн ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.</p> <p>Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэл болгож, нутаг дэвсгэрийн онцлог, хүн ам, гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал болон судалгаанд суурилсан ажил, арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Хяналтын камерийн нэгдсэн төвийг Сайншанд, Замын-Үүд сумдад байгуулах, бусад сумдад дэвшилтэт технологи бүхий камержуулалтын нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх.</p> <p>Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг шинэ түвшинд гаргаж, түр хамгаалах байрыг зарим суманд байгуулж, урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийн арга хэмжээг төр, иргэний нийгэм, хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан өргөжүүлнэ.</p> <p>Зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үр нөлөөтэй бодлогыг хэрэгжүүлэх замаар замын хөдөлгөөнд оролцогчдын хандлага, соёл, дадал, хариуцлагыг дээшлүүлж, зам тээврийн ослыг бууруулна.</p> <p>Цагдаа олон нийтийн хамтын ажиллагааг эрчимжүүлж, олон нийтийн цагдаагийн ажилтны орон тоог нэмэгдүүлж, ажиллах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэн, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг сурталчлах, соён гэгээрүүлэх ажлуудыг зохион байгуулна.</p>	<p>Хил хамаалах туслах хүчний зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь</p>	<p>97</p> <p>90</p> <p>50</p> <p>50</p> <p>80</p> <p>50</p>	<p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p>	<p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p>
<p>Зорилт 4.2.2.</p> <p>Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.</p>	<p>Улсын хилийн халдашгүй дархан байдал, хил орчмын нутаг дэвсгэрийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хилийн ангилуудад орчин үеийн техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх, хилийн торон саадыг шинэчлэх, хилчдийн ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.</p> <p>Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэл болгож, нутаг дэвсгэрийн онцлог, хүн ам, гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал болон судалгаанд суурилсан ажил, арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Хяналтын камерийн нэгдсэн төвийг Сайншанд, Замын-Үүд сумдад байгуулах, бусад сумдад дэвшилтэт технологи бүхий камержуулалтын нэгдсэн системийг нэвтрүүлэх.</p> <p>Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг шинэ түвшинд гаргаж, түр хамгаалах байрыг зарим суманд байгуулж, урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийн арга хэмжээг төр, иргэний нийгэм, хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан өргөжүүлнэ.</p> <p>Зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх үр нөлөөтэй бодлогыг хэрэгжүүлэх замаар замын хөдөлгөөнд оролцогчдын хандлага, соёл, дадал, хариуцлагыг дээшлүүлж, зам тээврийн ослыг бууруулна.</p> <p>Цагдаа олон нийтийн хамтын ажиллагааг эрчимжүүлж, олон нийтийн цагдаагийн ажилтны орон тоог нэмэгдүүлж, ажиллах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэн, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг сурталчлах, соён гэгээрүүлэх ажлуудыг зохион байгуулна.</p>	<p>Хил хамаалах туслах хүчний зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Ажлын хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь</p> <p>Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь</p>	<p>97</p> <p>90</p> <p>50</p> <p>50</p> <p>80</p> <p>50</p>	<p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p> <p>100</p>	<p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p> <p>УТ,ОНТ</p>

	Соёл урлагаар дамжуулан олон нийтийг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлэн, бүх төрлийн донтолтоос урьдчилан сэргийлэх, зөв хэрэглээг төлөвшүүлэх сургалт сурталчилгааны ажлыг хийж, салбар дундын хамтын ажиллагааг бэхжүүлнэ.	Үндэсний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	92	100	УТ,ОНТ
Зорилт 4.2.3. Хууль сахиулах салбарын материаллаг баазыг бэхжүүлэх, алба хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.	Барилга байгууламжийг шинээр барих, засвар шинэчлэлт хийх, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.	Дэмжлэгийн тоо			УТ,ОНТ
Зорилт 4.2.4. Уламжлалт бус аюулын хүчин зүйлсийн болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох чадавхыг бэхжүүлж, төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	Төрийн архивыг стандартын шаардлагад нийцсэн зориулалтын байртай болгож, үндэсний санах ой архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцөл, аюулгүй байдлыг хангана.	Стандартын шаардлага хангасан барилгын ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ,ОНТ
	Орон нутгийн гамшгаас хамгаалах чадавхыг нэмэгдүүлэн, бэлэн байдлыг хангаж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	97	100	ОНТ
	Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн гамшгаас хамгаалах арга хэмжээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.	Арга хэмжээний үр дүн, биелэлтийн хувь	95	100	УТ, ОНТ
	Цаг агаарын аюулт үзэгдэл, гамшгийн үеийн мэдээллийг амжилт анхааруулах системийг бий болгон, малчид, иргэдэд шуурхай хүргэх ажиллагааг сайжруулна.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	98	100	УТ, ОНТ
	Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын хяналт, шалгалтын хараат бус, шударга, ил тод байдлыг ханган үр нөлөөг нэмэгдүүлж, хяналтыг сайжруулна.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	96	100	УТ,ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 4.3. Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, тэдгээрийн муж, хотуудтай хамтын ажиллагаа хөгжүүлэн, олон тулгуурт гадаад харилцааны бодлогыг хэрэгжүүлж, аймгийнхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд дэмжлэг авах нөхцөлийг бүрдүүлэх.					
Зорилт 4.3.1. Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, олон улсын байгууллагатай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэн, гадаад харилцааны үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнуудтай уламжлалт харилцаагаа үргэлжлүүлж, шинээр бусад улсуудын муж, хотуудтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ.	Гэрээ, санамж бичгийн тоо	8	15	ГХО
	Төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг гадаад орнуудын ижил төстэй байгууллагуудтай холбож, үр ашигтай хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд бодлогоор дэмжинэ.	Хамтын ажиллагаатай байгууллагын тоо	13	20	ГХО
	Хүний хөгжил, нийгэм, эдийн засгийн салбарт гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татахад дэмжлэг үзүүлнэ.	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай хөтөлбөрийн тоо	2	4	ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 4.4. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлан чиг үүрэг бүхий байгууллагын ажлын үйлдвэр хөндөг хэрэгжүүлж, цэргийн албыг ирээдүй төлөвшил, эх оронч үзэл, хүмүүжлийн үндэс байх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.					
Зорилт 4.4.1. Батлан хамгаалах чиглэлээр гарсан хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах ажлыг тайван болон онцгой нөхцөлийн үед хэрэгжүүлнэ.	Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах аймгийн бодлогын баримт бичгийг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.	Бодлоын баримт бичгийн боловсруулалтын хувь	0	100	УТ, ОНТ
	Батлан хамгаалах салбарын бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.	Бодлогын хэрэгжилтийн хувь	60	100	УТ, ОНТ
	Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бүрдүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.	Төлөвлөгөөний шинэчлэгдсэн хувь	70.6	100	УТ, ОНТ

	Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлж, "Оюутан-цэрэг" сургалт, хугацаат цэргийн алба хаагчдын тоог нэмэгдүүлнэ.	Төлөвлөгдсөн арга хэмжээний гүйцэтгэлийн хувь	95	100	УТ, ОНТ
Үндсэн чиг үүрэг 4.5. Төрийн байгууллагын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлэх					
Зорилт 4.5.1.					
Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын цар хүрээг нэмэгдүүлж, төрийн байгууллагуудын ажлын үр дүнг сайжруулна.	Төрийн албан хаагчдыг хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын чиглэлээрх арга зүйгээр хангаж, мэдлэг үр чадварыг сайжруулна. Төрийн байгууллагуудын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын ажлыг тогмолжуулж, үр дүнг дээшлүүлнэ. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цахим сангийн ашиглалтыг сайжруулж, баяжуулалт, шинэчлэлтийн ажлыг зохион байгуулна.	Төлөвлөгдсөн арга хэмжээний гүйцэтгэлийн хувь	95	100	ОНТ
		Төлөвлөгдсөн арга хэмжээний гүйцэтгэлийн хувь	90	100	ОНТ
		Цахим сангийн ашиглалт, баяжуулалтын хувь	80	100	ОНТ
Ерөнхий чиг үүрэг 5. Ногоон хөгжлийн бодлого					
Үндсэн чиг үүрэг 5.1. Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх.					
Зорилт 5.1.1.					
Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Агаарын бохирдлыг бууруулах өрхийн ухаалаг хэрэглээг бий болгох, цахилгаан халаалтыг дэмжих, дулааны станцын зуухыг утаа баригчтай болгох зэрэг арга хэмжээг судалж хэрэгжүүлнэ. Орон нутгийн нүүрсний уурхайг түшиглэн сайжруулсан түлшний үйлдвэр байгуулах замаар агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Газрын доорх усны чанар, нөөцөд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Сумын төвүүдийн ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг нарийвчлан тогтоож мөрдүүлж хэвшүүлнэ. Булаг, шанд, рашааны ундаргын эхийг хамгаалж, тохижуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ. Сумдын ундны усыг чанарын шинжилгээнд хамруулж, цэнгэгжүүлэх төхөөрөмжийг суурилуулах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, стандартын шаардлага хангасан ундны усаар хангана. Ариун цэврийн байгууламжийг боловсронгуй болгох дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулна.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	1	12	ОНТ
Зорилт 5.1.2.		Шахмал түлшийг хэрэглээг хүргэсэн өрхийн хувь	0	10	ОНТ
Усны нөөцийг бохирдол, хомсдлоос сэргийлэх, хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах нэгдсэн менежментийг сайжруулна.		Арга хэмжээний тоо	1	9	ОНТ
Зорилт 5.1.3.		Эрүүл ахуйн бүс тогтоосон худгийн тоо	50	65	ОНТ
Гэр хороолол, аялал жуулчлалын газруудын ариун цэврийн байгууламжийг боловсронгуй болгох жишиг төсөл хэрэгжүүлж, сайн туршлагыг дэлгэрүүлнэ.		Хамгаалж тохижуулсан булгийн тоо	68	12	ОНТ
Зорилт 5.1.4.		Цэвэршүүлэх төхөөрөмж суурилуулсан худгийн тоо	35	40	ОНТ
		Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай өрхийн тоо	0	500	ОНТ, ХХО
		Мэдээлэл сурталчилгаанд хамрагдсан ААНБ, иргэдийн тоо	1500	1500	ОНТ, ХХО
		Ариун цэврийн байгууламжийн тоо	150	150	ОНТ, ХХО
		Усан хангамжийг нэмэгдүүлсэн тоо	0	4	ХХО, ГХО

аж ахуйн нэгжийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	Дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын төслүүдийг хэрэгжүүлэхэд ан амьтдад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь	0	100	УТ, ОНТ
Зорилт 5.1.5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.	Зарим сумдын хог хаягдлыг ангилан төвлөрүүлэх, аюултай хог хаягдлыг цуглуулах цэг байгуулна. Хог хаягдлыг цэвэрлэх, ангилах, цуглуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжинэ.	Төвлөрүүлсэн аюултай хог хаягдал /тн/ Үйлдвэрийн тоо/дахин боловсруулсан хог	100 1/270тн	200 2/2000 тн	УТ, ОНТ УТ, ОНТ
Зорилт 5.1.6. "Ногоон Дорноговь" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	Ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж, мод тарьж, ургуулсан иргэд, аж ахуйн нэгжийг дэмжиж, урамшуулна. Мод үржүүлгийн газруудын үйл ажиллагааг дэмжиж заган ой, ховор ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажилд иргэд, төрийн бус байгууллагуудын оролцоог идэвхжүүлнэ.	Тарьсан модны тоо, урамшуулсан иргэд, ААНБ Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	45000/10 1	45000/10 10	ОНТ ОНТ
Зорилт 5.1.7. Уул уурхайн олборлолт, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажил болон эзэн холбогдогчгүй эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	Эзэн холбогдогчгүй эвдэрсэн газрын тооллого, судалгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран тогтмол зохион байгуулж, нөхөн сэргээлтийг үе шаттайгаар хийнэ. Уул уурхайн олборлолт болон төмөр зам, авто зам, барилга байгууламж барихтай холбоотой эвдэрсэн газруудыг нөхөн сэргээнэ.	Нөхөн сэргээсэн талбай хэмжээ Нөхөн сэргээлтийн хувь	30 га 95	30 га 100	ОНТ, ХХО ОНТ
Зорилт 5.1.8. Сайн дурын байгаль хамгаалагчдыг дэмжиж, байгаль орчны чиглэлээр ажиллах иргэд, олон нийтийн оролцоог идэвхжүүлнэ.	Иргэний нийгмийн байгууллагатай хамтран иргэдэд экологийн боловсрол олгох ажлыг эрчимжүүлнэ.	Зохион байгуулсан сургалтын тоо, хамрагдсан хүний тоо	3/3600	3/8000	ОНТ
Зорилт 5.1.9. Аймгийн Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	Байгаль хамгаалах сайн дурын идэвхтэн байгаль хамгаалагчдыг ажиллуулж, урамшуулна. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг 32 хувьд хүргэж, холбогдох мэдээллийн санд бүртгүүлэн баталгаажуулж, хамгаалалтыг сайжруулна. Газар доорх усны орд, усан сан бүхий газруудыг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авна.	Шинээр томилогдсон хүний тоо Тэмдэгжүүлсэн газрын тоо	20 15	80 35	ОНТ ОНТ
		Хамгаалалтад авсан усан сан бүхий газрын тоо	1	2	-
Ерөнхий чиг үүрэг 6. Орон нутаг, хөдөөг хөгжүүлэх					
Үндсэн чиг үүрэг 6.1. Орон нутгийн хөгжил					
	Зарим сумдын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах болон шинээр боловсруулна.	Хот хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулсан сумын тоо	0	5	ОНТ
Зорилт 6.1.1. Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.	Сайншанд, Замын-Үүд сумдын суурьшлын бүсэд хот сууринь хөгжлийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулж, дахин төлөвлөлтийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Сайншанд суманд "Шинэ найрамдал" суурьшлын бүс байгуулна. "Хашаандаа сайхан амьдаръя" санаачилгын хүрээнд амины орон сууц, гэр хорооллын айл өрхийг төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд холбох судалгааг хийж, төр, хувийн хэвшлийн санхүүжилтээр үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	Төлөвлөгдсөн ажлын гүйцэтгэлийн хувь Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь Шинээр төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон амины орон сууц, гэр хорооллын айл өрхийн тоо	0 0 50	100 100 200	ОНТ ОНТ ОНТ

	Хот, суурин газруудад үерийн ус зайлуулах далан, суваг, шуудууг нэмэгдүүлэх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	Шинэчлэн засварласан болон шинээр барьсан сувагчиллын урт	1.1 км	1.5 км	УТ, ОНХС
	Сумдад "Тэгш гудамж" төсөл хэрэгжүүлнэ.	Төлөвлөгдсөн гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНТ
	Орон сууц нийтийн аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах бүтцийг бий болгох замаар орон сууцны ус, дулаан хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний засвар үйлчилгээг сайжруулах асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ.	Төлөвлөгдсөн гүйцэтгэлийн хувь	0	100	ОНТ

000